

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Sacerdotii Origine & Præstantia - Variis item Industriis, & Praxibus, quibus Sacerdotes boni ad Dei gloriam suámque & Proximi salutem promovendam sunt usi ; Malorum Qvoque Sacerdotum infelici interitu, radicibus, & remediis Cui etiam Compendium Ritualis, ea, quæ pro commodiori Sacramentorum & ...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1681

Caput II. De Exemplis Sacerdotum ad Proximi salutem pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48600](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48600)

coerceatur; autò lutum colligit amnis & undas. In-
quam sit verbis suis & statera, atque mensura, ut sit gran-
tatis in sensu, in sermone pondus, atque in verbis modus.

CAPVT II.

DE EXEMPLIS SACERDO-
TUM AD PROXIMI SALU-
TEM PERTINENTIBUS.

UT & in his Exemplis referendis ordinatè procedam, in-
duos Titulos totum hoc caput dividam, in quorum
primo Exempla in agendo cum varijs Personis, puta Infide-
libus, Hereticis, Peccatoribus, Christianis bonis, Infirmis,
Captivis, Pestiferis, Pauperibus, Consanguineis, Benefacto-
ribus, Domesticis, Adolescentibus, & Defunctis, relictis;
in secundo verò Exempla in functionibus Sacerdotalibus,
nempe Concionibus, Confessionibus, Carechizationibus, &
privatis conversationibus exhibita referentur.

TITULUS I.

DE EXEMPLIS IN AGENDO CUM
VARIIS PERSONIS.

§. I.

De Exemplis Caritatis erga Infideles.

I. Per Infideles hoc loco intelliguntur omnes extra Eccle-
siam constituti, nimirum Ethnici, Turcæ, Judæi & similes;
quorum conversionem meritò Sacerdos quivis, què
DEVM se diligere profiretur, sedulo cooperari debet; quo-
modo enim, ait S. Bonaventura p. 2. Pharett. diu. amor. c. 1.
potest dicere; se diligere DEVM, & ejus amorem ap-
petere, qui ejus imaginem videt in sterquilinio jacentem,
non curat? aut si cogitat, quòd Filius DEI pro anima-
bus redimendis mortuus est, & ipse pro animabus mori non
cupit?

N 4

cupit? Quomodo credis, te amicitiam Sponsi habere, cum re
ejus Sponsam ab adulterio non custodis? aut com
nanter ad Sponsum non reducis? Hinc merito zelus
cerdotes omnem operam ac conatum adhibuerunt in
libus ad ovile Ecclesiæ Catholicæ reducendis.

S. Paulus de seipso ad Philipenses c. 1. scribit: *Totus
mihi DEVS, quomodo vos omnes cupiant in visceribus
su Christi.* & ad Rom. 9. *Tristitia mihi magna est
tinuus dolor cordi meo; optabam enim ego ipse
esse a Christo pro Fratribus meis, qui sunt cognati
cundum carnem.*

S. Basilus jam in agone constitutus petijt vitam
prorogari uno die, ut Judæum, qui promiserat, se fidei
tholicam suscepturum, si Episcopus in sequentem die
veret, ovili Christi aggregaret, quem proin ipse
tota domo in Ecclesiam descendens baptizavit, & pro
rediens in lectum mortuus est. Spec. Ex. dist. 8. c. 11.

S. Franciscus Xaverius adeò ferventem habebat
alienæ salutis promovendæ, ut ei innatus videretur.
ille toto impetu ferri, in hoc totus esse, hoc omnibus
tere votis, in hoc maximè acquiescere, ut Christo ager
ret quàm plurimos. Hinc non contentus ad Indos
nesiam caritatem extendisse, ipsa etiam Sinarum
severissimis licet legibus & custodijs firmata penetra
aperto capitis periculo tentabat. Missiones suas se
dibus, quoad licuit, & sæpe nudis, per calentes arena
ca spinosa instituit. Multos Reges Idololatrias Christi
junxit, & multa centena hominum millia suâ manu bap
vit. Vita l. 6. c. 10.

S. Franciscus Borgia, cum Jacobus Laynes Genera
mina eorum, qui ad Indos mitti cuperent, ad se perlat
fisset, etsi legibus istis ipse solutus tunc esset, suâ tamen
nu scripsit, optare se pro Christi nomine apud Indos
guinem fundere, caputque periculis amore Proxim
re. Orare itaque, bonâ illius veniâ liceret in eam
tionem proficisci, precibusque ad DEUM fuis hanc
luntatem promoveret. Vita l. 4. c. 7.

S. Vincentius Ferrerius ex Judæis supra viginti
millia, ex Saracenis octo millia convertit, per singula

regiones suâ valentina ac maternâ linguâ loquens, quam
omnes perinde percipiebant, ac si propriâ fuisset lo-
quens. Vita 5. April.

Vincentius Rodericius è Societate JESU cùm in Brasilia
catechumenum brevi à Barbaris devorandum baptizare
non posset, eique aqua negaretur, à femina casu transeunte,
in cucurbita aquam ferente haustum aquæ petijt, & inte-
rostrum trophiolum aquâ intinxit, eoque super maetandum ex-
presso, prolataque formâ hominem baptizavit. Hist. Soc. p.
1. n. 20.

Joannes de Montoia ex eadem Societate Septuaginta an-
norum Senex tam indefessi erat zeli, ut duo indica idiomata
addisceret, & longissima itinera ærumnis plenissima suscipe-
ret, quo factum est, ut plantæ ei putrescerent, & crura scædè
macerarentur; per rupes enim & montes nunquam antea vi-
sas, nec humano pede calcatas peregrinabatur, & flumina
transiit rapacissima, magnâ cibi & potus inopiâ vexa-
tus, & ob itinerum asperitatem vehementer afflictus. Om-
nis ejus consuetudo cum plebeis hominibus fuit, & tales Pro-
ceres suos, Comites ac Marchiones appellabat Syllab. Prov.
Peruanæ 30. Nov. 1590.

Alphonsus Barzena Societatis JESU Sacerdos missus in
Peruanam, inde in Tucumaniam, & Paraquariam undecim
milliarum Gentium linguas perdidicit, & per summa corporis
incommoda annis triginta duobus Evangelium illis prædi-
cavit, crebrò quinos, senosve dies sine cibo extraxit, solâ
pastus Eucharistiâ, unde vulgò Peruvij Apostolus est appel-
latus. Bibl. script. Soc. fol. 951.

Josephus Anchieta ex eadem Societate in Brasilia per qua-
draginta annos assiduè Christum prædicavit, longa itinera
conficiendo, sæpè nudis pedibus per saxa, per cœnum, cum
fame & siti, & multis incommodis, sed fructu maximo, ita
ut vulgò Apostolus & Thaumaturgus Brasiliæ sit appellatus.
Bibl. Script. Soc. f. 955.

Antonius Criminalis Soc. JESU totam Comorinensium o-
ram, ducenta amplius passuum millia, pede nudo, singulis
mentibus visitabat, omnibus omnia factus. Hist. Soc. p. 1. l.
9. n. 123.

II. Audiant ergo Sacerdotes & illa sibi S. Gregorij in V
 in Matth. verba approprient : *In quantum vos presbiteri ov*
pensatis, etiam vobiscum alios trahite : in via Domini
eios habere desiderate : si ad DEVM tenditis, curate, ut
eum soli veniatis. Considerent praterca, ut S. Carolus
 rom. in act Mediol. l. 3. c. 2. f. 838. loquitur, *terribilem*
maram stragem, quam generis humani sempiternam
Sathanas facit, quantam in illis perdendis sollicitudinem
adhibeat, quibus utatur Ministris, quâ alacritate, &
laboribus ac vigiliis scelesti Ministris opus urgeant
 & assidui, iidemque perpetui & obfirmati. Quare
 mam rem facēuros se existimare debent IESV Christi
 nistri, si ita Magistris sui voluntatem, dignitatem,
 atque sempiterna premia perdant, ut à Sathana Mini
 superari se sinant, patianturque, ut illi majori studio
 aliosque perdendos, quàm ipsi ad suam, & aliorum salu
 tuendam incumbant.

§. II.

De Exemplis Caritatis erga Hære-
ticos.

I. Etiam hæc Caritas non negligenda est Pastoribus
 marum, cum enim Pastoris boni præcipuum officium
 oves errantes quærere, & ad ovile reducere, inter ejus
 oviculas autem vel maximè Hæretici numerari possunt
 qui per baptismum quidem in Ecclesie ovile sunt recepti
 per varios autem Hæresum suarum errores seducti ab ovile
 recesserunt, meritò Sacerdotes velut Pastores à Christo
 fituri, omnem conatum & industriam adhibere debent
 eosdem ad dictum ovile per errorum suorum abjuratorem
 reducant, id quod multi zelosi Sacerdotes egregiè præce
 terunt.

S. Augustinus non solum scriptis quàmplurimis adver
 Pelagianos, Donatistas, & alios libris eosdem reducere
 natus est, ita ut perpetuus Hæreticorum malleus appellari
 sit, sed etiam cominus, & in publicis congressibus, Or
 doxâ Ecclesie spectante, veritatis detractores impugnavit.

Volusianus Romanus Nobilis per ejus Epistolam ad Christum vile pertractus dicere ausus sit, DEI legi deesse, quid Augustinum contigerit ignorare. Vita l. 3. c. 13. & 19.

S. Franciscus Salesius à Granerio Episcopo vindicandis ab Hæresi Calviniana Chaballicensis, aliisque Genevæ finitimis Populis divini Verbi Præco constitutus, eam expeditionem non solum alacri animo suscepit, sed etiam asperrima quæque perpeffus, sæpe ab Hæreticis ad necem conquistus, variisque calumniis & insidiis vexatus, inter tot discrimina & agones insuperabilis exitit, DEIq; ope protectus septuaginta duo millia Hæreticorum ad Catholicam fidem reduxit, inter quos multi nobilitate & doctrinâ insignes numerantur. Brev. Roman.

S. Carolus Borromæus circa postremos vitæ annos vigore Commissionis Pontificiæ in varia loca hæretica ablegatus, incredibili caritate & fortitudine hoc officium sustinuit, plurimosque ad Religionem Catholicam revocavit; Apostatas verò Religiosos ad habitationem commodiorem transiit; nec remorari ejus fervorem valuerunt improvisæ adversitates, atroces injuriæ, incursus armatorum hostium, infideliæ, & id genus alia sexcenta mala, quæ multariam se offerebant. Vit. compend. c. 20.

S. Amphilochius Iconij Episcopus, cum Imperator Theodosius Arrianos divinitatem Filij negantes, ut ipse petierat, ex urbe ejicere nollet, accedens ad aulam cum aliis Episcopis, his Arcadio Filio recenter Imperatori designato honorem gratulantibus, solus gratulari noluit; cumque id Pater Theodosius ægrè ferret, & expelli eum juberet, dixit: Siccine tu Imperator graviter fers contemptum Filij tui? Revoca ergo in mentem, odisse & DEUM eos, qui per blasphemiam honoris aliquid adimunt unigenito Filio suo. Quo audito, Imperator Senis prudentiam miratus, mox omnes Arrianos urbe expelli jussit. Theod. l. 5. c. 16.

Eduardus Augerius è Societate JESU Concionator per Galliam sui temporis celeberrimus, per multos annos & multis in urbibus eo munere functus est tanto zelo atque fructu, ut unus ipse ad 40. millia hominum ab Hæresi ad Catholicam fidem feratur revocasse. Bibl. Script. f. 953.

Rober-

Robertus Bellarminus Cardinalis è Societate JESU Catholicus, ut Hæreticis suos errores ostenderet, sicque ad Catholicam fidem reduceret, *Controversiarum Christianæ Fidei* tres tomos scripsit, qui in solo Septentrione vigesimoque ne sunt publicari; de quibus Card. Baronius dixit, *est Turrim & propugnaculum David, ex quo mille clypeus cadent, & omnis armatura fortium, ut Jerusalem nostras suis oppugnationes hostium secura sit.* *Bibl. Script. f. 690.*

Alanus de Solminihac, postquam advertit in Solem auguratione sui ad Episcopatum se jurasse, omni cura Hæreticos persecuturos, huic obligationi satisfacturus ipsum toto Episcopatus sui tempore indefinenter persequi non ut eos perderet, sed Christo JESU lucrifaceret; illius erroribus Nuntium remitterent; finem vero delictum assecutus, tribus diversis modis usus est, suavitatis hortationibus, doctrina efficaci hæresim opposita, & prolixæ ac mortificationibus. Si in primis Visitationibus ad locum quemquam venisset, ejus inquilini Hæretici erant, contra ejus oppugnationem suavitatis & caritate redundabat, contra illos mirâ dexteritate ad suas conciones attrahere, in obsequium suum ipsis manifestabat, amorem versus ipsos inextinguibilem testatus, vester, inquit, sum Episcopus, verus & legitimus omnium Pastor, sum paratus meam pro vobis salutem ipsi etiam morti exponere, id quod vestri Ministri auctoritate facturi sunt. Hæc, hisque similia verba cum vehementer & cum quadam fervore pronuntiata ceu fascinum quoddam errorum animos oblectabant, hinc undique non pauci, quod vitam, vim sustinere nequirent, inter ejus se brachia coniecerunt suosque errores abjurârunt. *Vita l. 2. c. 17.*

Petrus Pazmanus Cardinalis itidem è Societate JESU sumptus, Hæreses & perfidiam in Hungaria, tum publico in templis, tum privatis congressibus, tum in domesticis lucubrationibus tam potenter profligavit, ut in Pannoniæ Nobilitatem tempestitiva comitate & sui industria ac morum suavitatis ad Orthodoxam fidem reducere. *Bibl. Script. f. 690.*

Ertmannus Toglstorff in Livonia per missiones annos decem obitas inter Hæreticos, plurimos ab Hæresi ad Catholicam

Catholicam reduxit, ut vulgò Livonia Pater fuerit nomina-
 tus. Bibl. Script. f. 196.

II. Itaque Sacerdotes S. Chrysoftomum orat. 5. adversus
 peccatores sic adhortantem audiant: *Cogita, quamobrem Pro-
 pheta, quamobrem Apostolus, quamobrem Iusti, quamobrem
 Angeli frequenter missi sunt, quamobrem ipse Primogeni-
 tus Filius ac Verbum DEI advenit, an non ut homines ser-
 varet? an non ut eos errantes reduceret? hoc idem fac,
 quia tu quoque pro viribus tuis, omnèque studium ac sollici-
 tudinem impendis ad reducendum eos, qui aberrarunt.*

§. III.

De Exemplis Caritatis erga Pec-
 catores.

I. Cùm ad Pastorem bonum pertineat, non errantes so-
 lum oves quærere, & reducere, sed etiam infirmas, & variis
 morbis, seu vulnibus subjectas curare, facilè apparet,
 quanto opere Sacerdotes velut Pastores spirituales Animarum
 diligenter ad singularem Caritatem erga Peccatores utpote
 gravissimis & periculosissimis morbis, vulneribusque oppres-
 sos demonstrandam; ut cum veritate usurpare illa S. Pro-
 pheta verba possint Pl. 68. *Zelus domus tua comedit me,
 & opprobria exprobandium tibi ceciderunt supra me.* Ma-
 gis cum hæc ipsa Caritas non parùm conducat, ad pecca-
 torum priorum deletionem, & salutem suam assecuran-
 dam, uti S. Jacobus c. 5. testatur, dicens: *Qui converti fo-
 verit Peccatorem ab errore via sua, salvabit animam ejus
 a morte, & operiet multitudinem peccatorum.* Porro tri-
 bus potissimum officiis hanc ipsam suam Caritatem erga Pec-
 catores ostendere debet.

II. Primum est *Oratio fervens* frequenter pro ipsis obla-
 ta: nam, ut S. Augustinus l. 4. de doctr. Christ. c. 15. rectè
 dicitur, *Munus suum ut præter (Sacerdos) magis pietate
 præcipuum est orationum, quam Oratoris facultate, ut orando pro
 se & aliis, quos est allocuturus, sit Orator antiè, quam
 Orator.* Quod confirmans S. Bernardus Epist. 101. *Nunc
 ait, manent tria hæc, Verbum, Exemplum, Oratio;
 major autem horum Oratio, ea namque operi & voci gra-
 tiam*

tiam & efficaciam promeretur. Unde hoc medio pateris usi sunt non pauci Sacerdotes.

S. Paulus de seipso c. I. ad Rom. fatetur: *Testis DEVS, cui seruis in spiritu meo in Evangelio Filij eius sine intermissione memoria vestri facio semper in precibus meis.* Et iterum ad Philipenses c. I. *Gratias DEO meo in omni memoria vestri, semper in cunctis precationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecans faciens.*

S. Chrylostomus, quanti hoc medium æstimavit, adeò haud dubiè etiam usurpavit, ipsemet sequentibus bis l. 27. de profectu manifestavit: *Poterimus aliter vivere, si ad preces semper confugiamus, & orems ut det sermonem sapientia & intellectum auditis, & que inde probabilem huius depositi custodiam, si contingit, ut, qua studio nostro corrigere non possumus, per preces efficere valeamus, per preces, inquam, petuas.*

S. Ignatius Lojola, cum Luteciæ quendam vesano amore implicitum, nulla ratione è coeno extrahere potest, die quodam extra urbem in lacum frigidissimum rivum Amasius transiturus erat ad turpes delicias, adjacentem loco tenus se immerfit, & adventantem his verbis alloquitur: *Perge miser ad tuas foetidissimas voluptates, & dentem capiti tuo ruinam non vides? instantem periculum perhorrescis? hinc ego pro te me tamdiu macerabo, donec orabo, donec iustissimam illius iram, & vindictam iram avertam.*

S. Cudbertus Episcopus commissam sibi plebem devotionibus protegebat assiduis, & admonitionibus salutaribus ad caelestia vocabat. Et, quod maximè Doctores re solet, ea, quæ agenda docebat, ipse prius agendo monstrabat. Erat quippe ante omnia divinæ caritatis igneus, patientiæ virtute ornatus, orationum devotissimè intentus, affabilis omnibus, qui ad se consueverunt gratiâ veniebant, hoc ipsum orationis loco ducens, & iustissimis Fratribus operam suæ exhortationis tribueret. 20. Mart.

III. Secundum officium est *sedula cura* per instructiones & adhortationes tam publicas, quàm privatas, Sacramentumque administrationem impensa; de qua S. Paulus I. ad Cor. 4. locutus est, dicens: *Sic nos existimet homo, ut Ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum DEI. Hic non quaritur inter Dispensatores, ut fidelis quis inveniantur, id est, Sedulus in tali Mysteriorum & Verbi divini administratione, nemini dans offensionem, ut non vituperetur ministerium suum, sed in omnibus exhibens se ut DEI Ministrum, ut idem Apostolus 2. ad Cor. 6. hortatur. Quales eundem Ministros non paucos hæcenus numeravit Ecclesia.*

S. Paulus de seipso I. ad Cor. 15. scribit: *Gratiã DEI sum, quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit, sed operantur illis omnibus laboravi.*

S. Joannes Evangelista, ut Adolescentem quempiam Prædonum Ducem factum reduceret, inter arma Sicariorum, per montes & silvas eundem, velut ovem perditam requirit.

S. Carolus Borromæus circuibat omnia castella ac villas amplissimæ suæ Dioceseos, per asperos montes, horridasque vales, prædicando sine intermissione Verbum DEI, extirpando abusus, alliciendo ad penitentiam Peccatores, restaurando Ecclesias, & vultus agnoscendo singularum orationum, quas incomparabili caritate pascibat, & inveteratis eorum vulneribus medebatur. Nullum hyeme frigus, nullus æstare calor usque adeò urens extitit, nullus tam difficilis & durus labor, quin à Carolo perlubenter latus fuerit, qui saxosæ & subinde inaccessibiles vias penetravit pedes, utque sustentatus potenti zelo salutis animarum, qui spoliatum omni voluntaria & propemodum etiam necessaria quiete, gravissimis occupationibus circumveniebat. Vita compend. c. 20.

S. Franciscus Xaverius confessionibus audiendis, reconciliandis dissidentibus, agris sublevandis, aliisque pietatis officis tam sedulo se impendebat, ut sæpe cibi & potus oblitus, biduum, triduumve traduceret jejunus. Sensisses eum talibus ministeriis, divinòque obsequio pasci. Vita l. 6. c. 19.

Petrus Faber è Societate JESU nullas prætermissas
 easiones serendæ pietatis, indagabat vias omnes
 consulendi, & quocunque ingrediebatur, omnem
 occasionem intenta mente captabat. Bellissimum
 esse, & nostri Ordinis proprium, relinquere in
 mibus & hospitibus vestigium aliquod Sanctitatis,
 ligendum, cum debitoribus simul omnibus, & ubique
 cter DEUS, cujus Famulos & Administros nos esse
 Histor. Soc. l. 3. n. 29.

Petrus Forerius non ipse duntaxat indefesso studio
 bore saluti alienæ procurandæ invigilabat, sed alios
 ad eandem curam stimulabat, inter alias rationes
 solitus, quod DEO sanguinem ac vitam debeant, quod
 re prolis in monte Calvarie posuit; ille verò hoc
 Peccatoribus transcribat, atque ad eò quisque ex
 ligeretur, ut nec sanguini, nec sudori, nec vigilijs,
 conversionem Peccatorum serio procurandam parcat
 jungebat porro, non esse, ut infernum quis mereatur,
 tus, se vel unam animam suâ industriâ servasse;
 enim ejusmodi potentem advocatam commissuram,
 liberator captivus detineatur, quin potius omnem
 poterit, fidem apud DEUM, Deiparam, Angelos, omnes
 Calites interposituram, ut eum, à quo servata fuerat
 lutem asserat, & cujus ope subtracta erat tormentum
 ferat in gloriam. Vita l. 2. c. 6.

P. Ludovicus de Ponte tam ardenti erga Peccatores
 flagrabat, ut paratum fore se dixerit, ad ipsas etiam
 flammæ, si necessarium foret, absque peccato tolerare.
 Aliàs verò Filiæ cuidam spirituali dixit, se tantam
 habere promovendi omnes, qui secum agunt, ut nihil
 Mundo, quod etiam pro quolibet eorum profectu faceret
 sit paratus.

IV. Tertium officium est, ut panis voluntariè
 amore susceptis divina illis misericordia concilietur
 namque domus DEI comeditur, inquit S. Augustinus
 Joan. qui omnia perversa, qua videt, cupit emendare
 si emendare non potest, tolerat, ac gemit, & pro his
 sua forent, satisfacere studet; quod medium ad hunc
 adhibere S. Christina Mirabilis à DEO edocta adhibuit.

ut quæ, licet acerbissimas pro Peccatoribus pœnas
 acceperit, & sæpe se in ardentibus clibanis conjecerit, per
 acutissimas volutavit, in nivem & glaciem abdiderit,
 molinarias contorquendam se projecerit, semper
 nullâ parte corporis læsa, in majores pœnas est re-
 rata, uti Surius 23. Jun. testatur. Sed & non pauci etiam
 id ipsum medium sedulo usurpabant.

S. Dominicus ter singulis noctibus catenâ ferreâ se flagel-
 tur, primò pro seipso, tum propter Peccatores in Mundo
 regentes, tertio pro animabus in Purgatorio luentibus.

4. Aug.
 S. Franciscus Xaverius, cum hominem quempiam flagi-
 tum ad frugem reducere non posset, è navi ad silvam se-
 nit, & nudato tergo ad sanguinem usque flagello in se de-
 rians, postquam ab illo ipso Peccatore in hoc actu depre-
 catus est, ad genua procidentem, & peccata sua graviter de-
 tantem absolvit, & ad meliorem vitam reduxit. Vita.

Vincencius Caraffa Societatis JESU Generalis pro curandis
 peccatoribus asperas pœnas subibat, de iis solitus pronun-
 zare, quod Servator super alio argumento: *Hoc genus da-
 mnum non ejicitur, nisi oratione & jejunio.* Addebat
 apostoli Gentium exemplo parturiendas esse Christo ani-
 mas, id est, iis parturiendis puerperij cruciatus esse perpe-
 endos, at non inferendos iis, quæ pariuntur. Vita
 c. 7.

Ludovicus de Ponte peccatis aliorum sic urebatur, sic ea
 plorabat, sic castigabat in suo corpore, ac si ipse patrâs-
 l. 2. c. 5.

Itaque Sacerdotes proponant sibi ob oculos Christi
 pro Peccatoribus agentis & patientis exemplum, si-
 que sequentia S. Chrylostomi hom. 3. in Genes. verba
 applicent: *Ipse DEVS cum sit, propter nihil aliud no-
 ram carnem induit, & crucem quoque suscepit, nisi ut
 peccato obnoxios à maledicto liberaret. Si igitur ipse,
 DEVS est ineffabilis essentia ob misericordiam ineffabi-
 lem hac omnia propter nos & nostram salutem sustinuit,
 non & nos erga Fratres nostros justi sumus, agnoscen-
 que eos ut membra nostra, & eripientes ex Diaboli fau-
 in viam virtutis inducamus. Imò & ipsum Chri-
 Instr. IX.*

○

stum

stum his ejusdem Authoris verbis alloquentem
*Feci ego calum & terram: eadem facultate te domum
 ram facias calum. Accendi ego luminaria, accende
 lis clariora; nam potes his, qui in errore sunt, lumen
 tatis accendere. Hominem facere non vales, at justum
 tumque DEO potes. Vide, quam te diligam, qui in
 facienda tribuo potestatem. Dicant ergo assidue
 Propheta Pl. 118. *Vidi pravaricantes, & tabescerunt
 eloquia tua non custodierunt.**

§. IV.

De Exemplis Caritatis erga Ini-
micos.

I. Quam propria sit etiam hæc Sacerdotibus Caritas
 ex eo patet, quod cum ipsis præcipue incumbat, Ecce
 protegere & conservare, hoc ipso etiam ad eos pertinet
 efficere, ut membra illius per concordiam & caritate
 miter sint unita, atque adeo omnis animorum discordia
 discordia studiosè vitetur, id quod duplici actu pro-
 debent.

II. Primus ergo actus est, ut ipsimet suos Inimicos
 cetera dilectione prosequantur, & omnem offensam
 illatam ex corde ignoscant, juxta monitum Christi
 dicentis: *Audistis, quia dictum est antiquis: Dilige
 ximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego
 dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite
 oderant vos, & orate pro persequentibus & calumnia-
 bus vos, ut sitis Filij Patris vestri, qui in calis est, ut
 lem suum oriri facit super bonos & malos, & plus
 justos & injustos. Et sanè cum ad hanc dilectionem
 mos ex munere suo alios efficaciter hortari & per suade-
 beat, facile colligitur, rationi vel maxime consonum
 ut prior ipse hanc dilectionem ferventer exerceat, &
 quod verbis docet, opere confirmet, uti non pauci Sacer-
 tes, aut Diaconi, aliive Clerici fecerunt.*

Christus tot injuriis à Judæis & aliis gravissimè læsi-
 niam tamen iisdem à Patre petiit, & dixit: *Pater
 illis, quia nesciunt, quod faciunt. Luc. 23.* Unde

hoc exemplum considerans S. Anselmus in hæc erupit ver-
 ba: *O verbum magna patientia, magna dulcedinis, magni
 amoris, indicibilis caritatis. Ecce enim non suam sentit
 injuriam, non penam attendit, sed ipsis potius, à quibus
 vitatur, compatitur: à quibus vulneratur, medetur: vi-
 am procurat, à quibus occiditur. Pro eo ut me diligere-
 nt, orabant mihi, ego autem orabam. S. Bernardus verò
 in 78. de pass. c. 8. ulterius hortatur ad imitationem, di-
 citur: *Reconde in thesauro cordis tui hoc verbum, ut, quo-
 cumque fecerint inimici, memoriam abundantia suavi-
 tatis IESU valeas eruclare, hunc clypeum contra inimico-
 rum insulsum opponens.**

S. Stephanus quantopere suos inimicos dilexerit, quàm-
 efficaciter pro iisdem oraverit, testatur S. Augustinus
 in 2. de SS. dum ejus orationi conversionem Sauli adscribit,
 dicitur: *Saule, Saule, quid me persequeris? alim quidem
 carum te perdere, sed Stephanus meus oravit pro te. Tu in-
 juras contra nomen meum, ego te faciam servum meum. O
 Saule, lupo rapax, comedisti, expecta paululum, & digeres.
 Saulus est filius perditionis, & erectus est vas electionis.
 Saulus est Saulus, erectus est Paulus. Nam si Martyr Ste-
 phanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet. Sed ideo
 terra erectus est Paulus, quia in terra inclinatus ex-
 stitit: est Stephanus.*

S. Sabinus Amissi Episcopus cum à Venustiano Tusciæ Præ-
 sidi Christianam fidem ab initio comprehensus, postea
 manus utraque illi abscissa fuisset, non modò ex corde
 illi injuriam remisit, sed etiam, cum Venustianus mox
 oculorum dolore vexatus remedium posceret, libenter
 collit, ferventer pro eo oravit, & efficaciter sanavit, tan-
 que beneficio effecit, ut & ipse ex inimico amicus, ex in-
 iustus Christianus fieret. Surius 3. Mart.

S. Alexander Patriarcha Hierosolymitanus, cum unus ex
 suis suis aurum furatus esset, & propterea in Thebaidem
 Egypti fugiens in Latrones incidisset, hoc comperto, octo-
 ginta Numismatis eum redemit, eoque reverso tam benigne
 amice est usus, ut quidam ex incolis urbis dixerit, nihil
 melius, quam in Alexandrum peccare. Sophron. in
 vita spirit. c. 34.

S. Ignatius cum Contubernalis quidam invidia
te graviter in ipsum exarsisset, ideoque ei renuntiavit
set, se omnes Societatis JESU homines à Perpiniato
usque igni traditurum, non modò tali Nuntio officium
non ostendit, sed potiùs in hæc verba respondit:
dem, quotquot nostri in Hispania sunt, cremandi
vaturum dicis, ego verò id dico, & opto, ut & tu
flagres, & amici tui ac necessarij non solum, qui in
nia sunt, sed in universo orbe terrarum existunt,
sancti igne inflammentur, & ardeant, ut perfectiorum
men adepti divinam gloriam angeant magis &
Vita l. 5. c. 1.

Alanus de Solminihac Episcopus Cadurcensis de
micis dicebat: Hi sunt illi, qui potiorem precum
partem sibi adsciscunt; nunquam in conspectu DEI
quin illorum reminiscar, quia propter miserum in
santur, statum eorum misereor. Orationi conjon
cusationem, dicens, tales neutiquam imaginari
iniquè facerent. Ne verbum quidem quod ipsis de
esse posset, quòve testaretur offensu. se, protulit
sed illud potiùs effatum plerumque protulit; Christus
Christi Servatoris injurias potiùs, quam proprias
das esse. Hinc cum Sacerdos quidam ob atroces
in ipsum effusas ab officiali in carcerem conjectus
eum reprehendit Alanus: Quid? aususne fuisti in
date Presbyterum, quòd me convitiis lacestiverit
quando audivisti, DEI Filium propter atroces in
illatas aliquem in vincula coniecisse? abi, & quam
illum libera, utque DEI conserves honorem, studium
remque nominis mei depone, & cura, ne in terris
à quoquam offendatur; nec enim cogitandum est,
vindicemus, at bene, qui DEUS noster vindicetur,
quam non à nobis mortalibus offenditur. Vita l. 3. c. 1.

P. Edmundus Campianus è Societate JESU, justitiam
Elisabethæ in Patibulo suspensus, & in partes seclusus
ante mortem coram innumera Populi multitudine
ba protulit: Spectaculum facti sumus & Angelis, &
nibus. Ego hinc spector suspendendus, & in quatuor
secandus quasi Proditor & Hostis Patriæ, sed tu, Do-

innocentiam meam, scis me non aliud respirasse, quam
 salutem. Si aliud spectassem, amplos honores &
 oblatas ab iis, qui me morti addicunt, acceptissem.
 Veniet Elisabetta dies, qui revelabit occulta cordium,
 ostendet, an ego & Socij te sincerè amaverimus, qui pro
 te tua tot periculis, labori, & morti nos exposuimus?
 tui Ministri, qui à te nihil aliud quærunt, quàm opes,
 dignitates, & tibi adulates in hæresin & cædem Sancto-
 rum inducunt. DEUM oravi, & oro, ut hæc mors mea, quam
 patior, sit piaculum peccatorum tuorum: tibi ve-
 nam, fidem, & felicitatem æternam impetret; & utinam
 hæc morte mea à te illata felicitatem tibi emam. Vita.

III. Alter actus est, ut Inimicos sive proprios, sive alie-
 nos ad concordiam reducere studeat; si enim Filij hujus sæ-
 culi etiam, dum canes in domo sua rixantes vident, mox
 impescere eos, & à rixa abducere student, quantò magis
 sacerdotes in Ecclesia Christi rixantes inter se Filios mitiga-
 re, & ad concordiam reducere debet; id quod sat multi Sa-
 cerdotes egregiè præstiterunt.

S. Franciscus Xaverius non modò ipse, ubicunque poterat,
 inter se diffidentes conciliabat, sed etiam Sociis suis id sum-
 mè commendavit, monens, ut impensè inculcarent, in
 controversiis, litibusque plerumque plus impensæ fieri,
 quàm quanti id sit, de quo litigatur. Vita l. 6. c. 12.

Franciscus Strada è Societate JESU Salmanticæ, cum duo
 Christiani inter se odium foverent, ad quod tollendum
 quantum absuit, ut quis suffecerit, ut alter etiam crescento
 odio scædum in ore vulnus acceperit, vocatus ad eos cum
 multa nec quicquam dixisset, tandem in genua provolutus ad
 pedes illorum dixit: En ego sum ille, qui te læsi: ego, qui
 injuriam feci, sed delicti veniam peto, sed pacem postulo
 per Christi crucem. Non tulit has voces alter, sed confestim
 ambo inter se conjuncti omne odium deposuerunt. Hist. Soc.
 9. n. 6.

Silvester Landinus itidem è Societate JESU, cum Cives
 civitatis cujusdam gravissimis inter se odiis dissiderent, in Ca-
 thedra quondam existens Christum in cruce pendentem &
 velo obductum alloquens, postea sermonem ad Auditores
 convertens, non priùs se eis Christum, velo remoto, osten-
 surum

furum dixit, quàm odia mutua deponerent. Quà
persuasi Auditores, in mutuos amplexus ruerunt, omnia
in amorem verterunt. Hist. Soc. p. 1.

Mindelhemij in Suevia, cùm anno 1599. duo ob
inimicitias totis quinque annis à communione ab-
sent, & ante ipsum etiam Societatis JESU Sacerdotum
ad eos conciliandos vocatus fuerat, gravissimis inter-
rogis certassent, memoratus Sacerdos, cùm dehortatio-
nil proficere sentiret, in genua tandem procidens, ante
Christi mortem & vulnera oravit, ut iras ponerent
eum inirent; quo spectaculo obstupefacti illi mor-
runt. Annua Gerin. Sup. anno 1599.

IV. Audiant ergo Sacerdotes Salomonis saluberrimum
monitum c. 25. Prov. *Si esuriverit Inimicus tuus, & si
sitierit, potum da illi; prunas enim carnis
super caput illius, & Dominus reddet tibi.* Dicitur
si alios ad lites & inimicitias pronos videt, dicat
cum S. Paulo 1. Cor. 11. *Si quis videtur consentire
nos talem consuetudinem non habemus, neque
scia DEI.*

§. V.

De Exemplis Caritatis erga In-
firmos.

I. Si ulla alia, hæc quoque Caritas vel maxime
nit Sacerdotibus; cùm enim ex una parte grave
ac molestum accidat infirmis quodcunque genus morbi
altera verò parte hoc ipso, quòd difficile sit, patienter
modi miserias sufferre, valde etiam meritum sit
bita cum resignatione & dispositione supportentur.
egregiam Sacerdos occasionem habet, magnum illi
tium afferendi, & eisdem ad ingentia merita augenda
vandi, uti multi insignes operarij fecerunt.

S. Paulus suam erga infirmos caritatem ipse manifestavit
quando 2. ad Cor. 11. dixit: *Quis infirmatur, & ego
infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror?*

S. Bonaventura supra, quàm credi potest, infirmorum
rà delectabatur, quòque gravioribus morbis aut cogit

gravabantur, eò magis se eorum obsequio applicabat, & majorem diei partem in his officiis consumebat. Vita Julij.

S. Nicolaus Tolentinas, licet propter verbera Dæmonum se recipere ingredi non poterat, magnâ tamen caritate ac clementiâ ægros invisebat, nec solum ex animo consolebat, sed etiam, quidquid habere poterat earum rerum, quæ delectant, eis offerebat. Vita 10. Sept.

S. Ignatius Lojola, cum Coadjutor quidam febrili laborans meliori cibo indigeret, tres nummos in eam rem insumi iussit, dicensque Obsonatori nihil dein pro aliis superesse, respondit: atqui nos sani arido pane contenti esse possumus. Alias cum duo Tirones vix pedem in domum intulissent, & mox in morbum incidissent, aliis suadentibus, ut propter angustiam domi ad Noloconium portarentur, nequaquam dixit, id fiat; an domi nostræ locus non erit iis, qui mundum totum pro DEO reliquerunt? Quærat locus, & DEUS nobis propter illos benefaciet.

Jacobus Merlohorstius Parochus nihil antiquius habebat, quam ut ægros, Paræciæ cognosceret, & studiis aliisque quibuscumque rebus sepositis inviseret, admoneret officij Christiani, consolaretur mæstos, & Sacramentis ultimis ad supremam luctam præmuniret; egentibus autem pecuniario subsidio subveniret. Hic iterum, qui temporis parcissimus erat, non horas supputabat, dies & noctes integras, cum necessitas urgeret, vel æger flagitaret, traducebat; sæpe cum ipse debilis magnis doloribus affligeretur, sui, somnique oblitus noctes integras perdurabat: quæ causa morbum & mortem ei intulisse videtur. Vita c. 34.

Gabriel de Logrono è Societate JESU, quoties de nocte Campana in Collegio audiebatur, statim de lecto exiibat, & sanitoris diligentiam antevertebat, sciscitabatûrque, num aliquis infirmus se vocaret. Annus 1612. Colleg. Mexic.

Alaicus de Solminihac cum infirmis infirmabatur, & illorum dolorum per compassionem particeps fiebat, negotiorum tunc spectabatur, quam Mater aliqua fuisset erga filium suum; cavebat, ne quidquam deesset, omni hora, si poterat, eos invisebat, illisque in vilioribus rebus desero-

deferebat obsequium, nec unquam eos deserebat, tamen S. C. morbus periculosus esset. Vita l. 30. c. 11.

Vincentius Caraffa Societatis JESU Generalis caritate amore prosequabatur, ut neque Generalis officium, neque squallor Personarum, neque locorum fœtor, neque eorum dehortatio, neque vitæ periculum ab eorum secedere eum absterere potuerit, unde tandem lethalem ex hoc morbo sequio morbum contraxit, & mortem, quam in hoc officii ritatis oppetere semper desiderarat, obiit. Vita l. 1. c. 11. p. 1. l. 6. n. 56.

II. Itaque Siracidis verbis adhortentur se Sacerdotes. *Non te pigeat visitare infirmum; ex his enim in domo tua ne firmaberis.* Dicant proin, quotiescunque ad infirmos vocati fuerint, cum Christo: *Ego veniam, & curam consolabor illum.* Dicant cum Apostolo r. ad Cor. *Et quis sum infirmis infirmus,* non mentiendo, ut ait S. Hieronimus ep. 18. sed compatiendo, non simulantis affectu commiserantis affectu; magnum quippe, teste S. Gregorio Nazianz. *calamitoso remedium est miseratio ex animo duxerit, negligi viderit, aut negari.*

§. VI.

De Exemplis Caritatis erga Pestiferos.

I. Cùm juxta Christi testimonium, majorem necesse habeat caritatem, quam qui animam ponit pro Amico, et ceteris, Sacerdoti ad Caritatem Proximo exhibendam specialiter vocato, etiam hoc obsequium negligendum esse, sed potius tantò ferventiùs suscipiendum, quatenus clarior em habeat occasionem Pastoris boni officium imitari, animamque suam pro ovibus ponendi. Quo in genere plures Sacerdotes præclaro exemplo præiverunt.

S. Carolus Borromæus, cum Mediolani pestis acerrimè grassaretur, peractâ supplicatione publica, nudis pedibus, in illo valido fune, manibus ponderosâ Cruce infertâ, cum quibusdam Familiaribus suis servitium aegrotorum peste laborantium auspicatus est, & ipsemet infirmis ac moribundis pestem halantibus Sacramenta ministrabat, nihil veritus addere lectis expirantium, suggerens illis misericordiam DEI, & plenariam in postremo vitæ Articulo indulgentiam largiens. Comp. vitæ c. 23.

In Romano Martyrologio 28. Februarij fit mentio illorum Presbyterorum, qui Alexandria, cum sub Valeriano Imperatore Pestis gravissima grassaretur, morbo illo laborantibus ministrantes, libentissimè mortem oppetierunt, quos velut Martyres religiosa piorum fides venerari concedit; de quibus etiam S. Dionysius Episcopus Alexandria apud Eusebium l. 7. c. 16. sequens testimonium dedit: *Ex Patribus, qui virtute erant præstantissimi, in hunc mortem oppetiverunt, adeo ut istud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem, & robustam fidem suscipiebatur, nihil a splendore Martyrij abesse videretur.*

S. Bernardinus Senensis, cum anno millesimo quadringentesimo Jubilæo innumera multitudo Peregrinorum Romam venientium peste correpta in Hospitali Senensi jaceret, & ob intolerabilem fetorem nemo fermè reperiri posset, qui inservire illis vellet, ipse in primis multis septimanis accuratissimè, & officiosissimè illis ministravit; postea verò advertens se tali labori solum non sufficere, duodecim pios & religiosos Juvenes ad se vocans, eisdem multis argumentis ostendit, quam præclarum DEOq; & Proximo gratum obsequium præstare possent, si infirmis his servire, vitæque, si necesse foret, in hoc servitio ponere vellet; cumque non difficulter id iis persuasisset, mox omnes peccata confessi, & sacro epulo refecti curam ægrotorum magna cum alacritate susceperunt. Itaque S. Bernardinus officia inter illos ordinatissimè distribuit, ita tamen, ut, quoad fieri poterat, ipsemet omnibus adesset, pharmaca pararet, cibos porrigeret, sordes amoveret, condoleret, solaretur, Sacramenta porrigeret, vitâ sanctos sepeliret, omniâque alia caritatis officia summa cum alacritate & patientiâ præstaret. Non est

est autem passus benignissimus DEUS, ut inter eos vigilias, & incommoda unquam adversa valetudine rareret Divus, sed potius semper promptus, alacer, vigilans, defessus tum ægros, tum Ministros dictis & factis coram se habebat. Surius 20. Maji. c. 10. 11. & 12.

Alanus de Solminihac, cum Civitatis, in qua suburbium pestis corripuisset, ad eam avertendam generis remedia Subditis suis suggessit, spiritualia & corporalia. Prioris generis erant 1. Lex condita, pœna excommunicationis saltationes, aliæque recitatae, quæ vix sine offensa DEI peraguntur, prohibebantur, & hortatio civium, ut pœnitentiam agerent, & iniunguntur; quem in finem DEI timorem & ejus judicium prædicabat, dicens, istas excubias omnium, quæ urbis portas locare possent, optimas esse. 3. Voti, quod in hunc finem conceperant, exolutio. 4. Inedia, & comprecatio, & supplicatio. 5. Expositio Venerabilium templis, & in fine Missarum solemnium cautatio. 6. *Recordare Domine testamenti*; cum oratione peragitur. 6. Recitatio antiphonæ *salve Regina* sub meridiem summum Majoris Campanæ facta. Posterioris generis erant 1. Prohibitum infectorum cum sanis non necessarium contactum. 2. Nundinarum omissio. 3. Excubias ad peccatum verius institutæ. 4. Separatorum habitaculorum pro infectis constructio. 5. Medicorum & Chirurgorum assistentia. 6. Consilium sanitatis institutum à primoribus civitatis. 7. Accurata visitatio locorum cuiusvis assignati. 8. Sollicita provisio tum necessariorum alimentorum, tum Medicamentorum. Præter hæc media assignata, quæ primum locum aliquem suæ Dioceseos peste correptæ, cum audivit, mox accurrit, & manè absoluta oratione egrediens non amplius redibat, quàm sero vespere: ad januas domorum peste afflatarum accedens pulsabat, & postulat, & advocans ad confessionem hortabatur, & ad mortem invitabat. Nec tamen ullam unquam ipse præservatricem medicinam adhibere voluit, dicere solitus, non alio modo, quàm divinâ providentiâ opus esse. Vita l. 3. c. 11.

Franciscus Februires è Societate JESU Fuldæ caritate peste afflatis ministrabat, ut ægrè, se solum ipse

ferret, cessante pestilentia, occasionem sibi tantæ caritatis diutius exercendæ eripi. Annus Rhen. 1597.

Alius quidam ex eadem Societate, cum Cœlitij intellectus, animum quoddam pœdore terribissimo resertum esse, in quo homines aliquot peste afflati sine auxilio jacerent, eò quod nemo illuc ingredi auderet, mox solus illuc intravit, & magnum sexus utriusque animam agentis numerum inveniens, omnes confessione expiavit, & ad mortem disposit. Annus Belg. 1597.

II. Perpendant itaque Sacerdotes, quàm pretiosa in conspectu Domini sit caritas in tali periculo monstrata, & S. Laurentij Justin. I. de S. Martino sententiam altè animo immutanti: *Magnum prorsus Martyrj genus est, utro se pro amore Christi dare periculis. Audi sine ferro Martyrem ex sua caritate morientem.* Resolvant se proin ad hoc obsequium intrepidè & hilariter exhibendum, certò credentes, quod vita, quæ propter caritatem despicitur, per caritatem melius obtinetur.

§. VII.

De Exemplis Caritatis erga Captivos.

I. Nec hujus quidem caritatis exercendæ rationes & occasiones multiplices defunt Sacerdotibus; cum enim captivitas ipsa tum ob creptæ libertatis dolorem, tum ob carceris molestiam, tum ob conjunctum sæpe cruciatuum metum, ipsiusque vitæ amittendæ periculum, meritò inter gravissimas hujus Mundi misérias numeretur, facilè colligatur, ad hanc quoque vel maximè Zelum & Caritatem Sacerdotum extendere se debere, uti quam plurimi eorum non minus egregiè præstiterunt, quàm sagaciter agnoverunt.

S. Paulinus Nolanus Episcopus, cum omnia sua bona in captivorum redemptionem, & egenorum opem expendisset, & vidua quædam, ut Filium à Wandalis captum redimere posset, subsidium ab eo exposceret, seipsum pro illo in captivitatem tradi jussit, sicque diu hortulani officio functus est, donec, DEO sic mirabiliter disponente, à Domino

BOB

non ipse duntaxat, sed omnes etiam civitatis suae captivi liberati sunt. S. Gregorius l. 3. Dial. c. 1.

S. Sanctulus, cum Diaconum quendam à Longobardis captum audivisset, eundem ut sibi custodiendum persuaserat, ea tamen conditione, ut, si Diaconus ipse Sanctus illius loco necaretur. Quam mortem Diacono ad ipsius adhortationem aufugiente, alacriter ire paratus fuisset, Carnifex illum capite truncatum in altum sublatam demittere ad ictum non permissum, nec ipso Sanctulo precante & hortante eam demittentis miraculis obstupescit Longobardi liberati sunt. S. Gregorius l. 3. Dial. c. 37.

S. Petrus Nolascus, cum Christi Fidelibus ab hostibus vitute redimendis omnem pecuniam consumpsisset, summum etiam pro illis vendere posse optaret, nocturnam aspectabilem habuit, ut ad sui honorem ordinis religiosorum, qui unice in captivorum Redemptionem haberet, adhortantem; cui proin monito confestim Socijs adscitis, non modò tribus ordinarijs Religiosis votis quartum de redemptione captivorum procuraverat, jecit, sed etiam religiosissime exolvit. Brev. Rom. l. 4. c. 1.

S. Raymundus Nonnatus, cum à B. Virgine, ut videretis & scientiam Sanctorum edocere dignaretur, intransisset, ab eadem intellexit, gratissimum ipsi fore, si Redemptorem sub titulo de misericordia redemptionis captivorum suggerente nuper fundatam ingrederetur. Unde eodem ordinem ingressus, & in Africam postea missus, cum à servitute liberasset, pecuniâ consumptâ, seipsum pro dedit; donec multis cruciatibus perpassis iterum in patriam rediit, vitamque sanctissime finiit. Brev. Rom. Aug.

S. Achatius Episcopus Amidenfis, cum Romani septem millia. Persarum cepissent, nec Persae ipsi committere vellent, aureis & argenteis Ecclesiae vasibus in mensuris constatis, eosdem redemit, & alimentis ac viatico instructum ad Regem suum dimisit. Nicephorus l. 14. hist. c. 21.

S. Deogratias Carthagenensis Episcopus, cum Getaurum urbem cepisset, & ingentem multitudinem captivorum

...isset, universa quoque vasa ministerij aurea & argentea
 ...orum redemptionem impendit, & quoniam per captivi-
 ...em valde emaciati & morbis oppressi fuerant, duo tem-
 ...pro eorum habitatione assignavit, ibique illis cum ma-
 ...ga caritate serviebat, & omnia necessaria, donec curaren-
 ...at, subministrabat. Sur. 17. Oct.

S. Anianus Episcopus Aurelianensis, cum pro in augura-
 ...one tolemni urbem ingressurus, ab Agrippino urbis Praefe-
 ...to. Captivorum liberationem petisset, & hic recusasset,
 ...que lapidis ex alto in caput cadentis ruina graviter vul-
 ...eratus esset, eundem precibus suis curavit iterum, & sic
 ...paratam redemptionem captivorum obtinuit. Surius. 17.

Joannes Nunnus e Societate JESU Patriarcha Aethyopiae
 ...Medicinae artem ideo tantum addidit, ut aegrotis captivis
 ...mederi posset, quod & fecit, & si quos magis aegros adver-
 ...t, in suam domum tulit. Quod si vero aliqui laborem suis
 ...dominis perolvere non possent, ipse vices subibat. Hist.
 ...cc. l. 10. n. 118.

Itaque audiant Sacerdotes Salomonem monentem Prov.
 ...Erue eos, qui ducuntur ad mortem; & eos, qui tra-
 ...antur ad interitum, liberare ne cesses; sic enim sperare po-
 ...ter, eadem mensuram caritatem hanc illi remensum iri, atque
 ...sum etiam a captivitate aeterna inferni, aut temporali Pur-
 ...gatorij citius liberatum iri.

§. VIII.

De Caritate erga Pauperes.

1. Si funiculus triplex difficulter rumpitur, ut Salomon
 ...Ecclef. 4. ait, merito Sacerdos ad hujus caritatis exercitium
 ...sum opere obligatum se credere debet, utpote ad quam tri-
 ...plici ratione velut triplici, eoque fortissimo funiculo ad-
 ...stridum se agnoscit, quorum primus desumitur ex ipsa na-
 ...tura honorum, utpote quae, sicut ex Ecclesiasticis redditibus
 ...accipiuntur, ita in pios iterum usus expendenda sunt; nam,
 ...ut rectè S. Bernardus in declam. *sup. ecce nos pronuntiavit,*
 ...patrimonia pauperum facultates sunt Ecclesiarum; & sa-
 ...cilega est crudelitate surripitur, quidquid sibi Ministris &
 ...Dispens-

*Dispensatores, non utique Domini & Possessores
eum accipiunt, & vestitum.* Secundus de

statu Clericalis dignitate, ratione cuius, sicut ad
perfectionem obstringuntur, ita etiam virtutem caritatis
misericordiae majori cum perfectione exercere tenentur.
Iudque Christi Luc. 6. pronuntiatum sibi pia alijs
re: *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors*
T. rarius ex officio Pastoris desumitur; ratione cuius
tur, non verbis duntaxat, sed exemplis etiam docetur
quae Fidelibus vel necessaria sunt, vel utilia, inter
non minimum est Misericordiae exercitium, ut patet
Leo in f. de apparit. dixit: *Misericordia virtus
ut sine illa caetera virtutes, etsi sint, prodesse non
Quamvis enim aliquis fidelis, & castus & sobrius
lis maioribus ornatus insignibus, si misericors
est misericordiam non meretur; unde perfectissimi
Sacerdotes hanc virtutem singulari semper studio &
re exercuerunt.*

S. Joannes Eleemosynarius eidem Pauperi ter eleemo-
perenti ter dedit dicens: Ne forte Dominus meus
stus sit, periculumque misericordiae meae facere velit
petes Dominos suos appellabat, eo quod hi soli operari
possint, ut à Christi regno non excideret. Si quopiam
nullus eleemosynam petebat, graviter tristabatur. Sed
exultatione quidam eum dicentem audiverunt, sic ait
DEUS, mittendo, & ego dispergendo, videbitis, quod
cat. Cùm in Civitatem Amathuntem venisset, testatur
tum in haec verba dixit: *Joannes humilis servus
rum DEI, propter impostam autem Pontificatus dignita-
tem Christi gratia liber. Ago tibi gratias, Domine
meus, quod me dignum censueris, qui tua tibi offerret
quod ex mundi bonis nihil mihi aliud sit relictum, nisi
tia pars nummi, quam ipsam quoque jubeo dari pauperi-
bus, qui sunt mihi Fratres in Christo. Quando enim
permissione creatus sui Episcopus Alexandriae, inveni
Episcopatu octo circiter millia librarum, ex oblatione
tem piorum collegi denis millibus plures pecunias.
cùm cognoscerem esse Christi, Christo etiam dare volui
nunc quoque trado animam. Surius in vita.*

S. Nicolaus Episcopus viduis, & Orphanis, aliisque egenis pecuniâ, consilio, operâ nunquam defuit, quippe qui prater necessaria corporis, & suppellectilem tenui vitæ opum nihil sibi relinqueret. Ut pudori trium Virginiam quas Pater ob pauperitatem prostituere decreverat, conderet, tribus diversis noctibus tantum auri per fenestras domum projecit, quantum sufficiebat ad singulos honeste elocandas. Vita. 7. Sept.

SS. Ambrosius, Augustinus, Casarius, Callus, Hugo Episcopus Gratianopolitanus, Odilo Abbas, & alij plures usque adeo profusi erant in pauperes, ut etiam calices, & vasa etiam in eosdem distribui curarent. Surius in vit.

S. Richardus Episcopus Cicestrensis in Anglia, cum Frater eius, cui temporalium rerum curam commiserat, diceret, tanta Pauperum multitudine proventus non sufficere, respondit illi: Itane rectæ rationi consentaneum tibi videtur, mi Frater, ut nos ex vasis aureis & argenteis edamus & bibamus, & Christus in pauperibus suis fame crucietur? sed equus, quo vehor, magni pretij est, vendatur obsecro & oleo, & illo pretio alantur pauperes Christi. Vita. 3. April.

S. Laurentius Justinianus adeo omnia Pauperibus distribuerebat, ut aliquoties cogereetur æs alienum contrahere. Et cum Procurator quæreret, quâ spe hoc faceret? respondit: spe Domini mei, is enim pro me dissolvere poterit. Nec enim illum fallebat, nam continuo insperatis ex locis Domini pecuniam illi submittebat. Vita 8 Jan.

S. Reimberrus Episcopus Bremensis ubicunque esset, semper habebat, qui erogandos pauperibus nummos in sacculis circumferrent; & ipse etiam ad hunc finem marsupium in zona appensum habebat, ut, si absente Eleemosinario pauper occurreret, ad manum haberet pecuniam, quam largiretur. Ad quod studium suos perpetuo invitabat dicens, non habere eos cunctanter opitulari egenis omnibus, quando, quis eorum sit Christus, vel quando ille veniat ad nos, ignoratur. Vita 4. Febr. apud Haræum.

S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus, si aliquid Christiani nomine ab eo petebatur, nunquam denegabat; si domum non haberet, a Proximis mutuò capiebat; qui si recusassent,

vestes, caligas, calceos, domesticam suppellectilem
 bat. Vita 2. Maji. apud Haræum.

S. Thomas de Villanova Episcopus amplos Ecclesiæ
 ditus usque adeò in egenos dispersit, ut ne lectulum
 sibi relinqueret, nam eum, in quo jacebat, cum in
 evocaretur, ab eo commodatum habuit, cui ipsius
 antè eleemosynæ loco donaverat. Breviar. Rom. 1. 6.

S. Carolus Borromæus arcam eleemosynis pen-
 exhaustam, inò quorannis etiam ad multa millia ob-
 habeat; neque tamen timebat novas subire impo-
 gratiam Pauperum. Quin etiam cum Orientem
 tum quadringentis millibus aureorum vendidisset, in
 ginti quinque dies omnes has pecunias in eleemo-
 pia opera absumpsit. Brev. Rom. 4. Nov.

Alexander V. Pontifex tam munificus & liberatis
 Pauperes, ut per jocum dicere soleret, & jure possit
 vitem Episcopum, pauperem Cardinalem, Mendicantem
 tificem esse. Surius. to. 4. de Ludov. Ep. Tolos.

Clemens VIII. præter tredecim Pauperes, quos lo-
 alere solebat, aliam mensam pro pauperibus petegit
 se parari voluit, quibus optima quæque fercula ex
 sa submittebat, vilioribus sibi retentis. Baron. to. 4.
 367.

Andreas Fesulanus Episcopus adeò benignus &
 fuit in pauperes, ut omnium nomina descripta
 eos sine lacrymis aspicere posset. Spec. Episc. Typogr.
 n. 4.

P. Bernardum Realinum è Societate JESU pauperum
 rum suarum diligentem Procuratorem, Turcorum
 amantissimum Patrem agnoscebant, rem illorum
 dilatabat, & ditabat. Vit. c. 19

Jacobus Merlohorstius Pauperes in quatuor Classi-
 debat, videlicet vulgarium pauperum, Studiosorum,
 giosorum, Exulum. Pro his separatam domi serva-
 cam, quam Gazophylacium Pauperum appellabat, in
 quidquid egenis applicabat, unà cum tertia pro
 parte recondebat. Cum tempore Suecici belli ingre-
 titudo exulum Colonia confluxisset, ipse omnes

venerant, in atrium inducebat, & canistro panibus,
 cella caseo onerata, singulis ipse manu propria cum
 magna caritatis & benevolentia significatione distribuere,
 hac ratione saepe sexaginta vel centum una die pa-
 ueres, magis earum multitudine & accursu recreatus, quam
 curritus. Nec unquam alias visus est ulli egeno stipem
 dicere solitus: semper adhuc reperio aliquid, quod
 pauperibus largiar. Cumque demum pecunia in summa
 caritate deficeret, supellectilem ipsam distrahere co-
 lectumque, in quo jacebat vendidit. Dicere quoque
 Familiari solebat: Alij, dum moriuntur, legatis pijs
 ut Pauperibus, ego vivus malo ijs succurrere, cer-
 de auxilio praestito miseris, securus metiti praemis-
 que.

Alanus de Solmini hac adhuc Abbas, cum egenorum magna
 copia, in certas turmas eos distribui iussit, earumque
 liber uni Religioso assignavit; & quia pane verbi DEI
 ac materiali indigebant eleemosyna spirituali prius
 curabat. Instruebantur itaque in DEI Deca-
 logi prima Fidei rudimenta docebantur, & qua ratione
 sacramenta religiose suscipere, vitamque Christiano more
 vivere deberent, docebantur, & tum demum stipe dona-
 bantur. Sed & saepe modicum illud panis, quo vesceretur,
 sibi subtractum illis reservavit, castaneis quoque
 contentus, & videns, se plus facere non posse, apud a-
 rchidiaconum corudem Procuratorem egit, divites cohortatus, ut pro
 pauperum solatio viscera misericordiae induerent. Episco-
 pus postea factus primas inter curas habuit, ut egentium ne-
 cessitatibus subveniret; iustravit proin Xenodochium urbis,
 in loco perquam incommodo collocatum invenisset,
 in meliori ut aedificaretur; omne studium adhibuit, ma-
 gnaque cum in suam summam pecuniae contribuit. Ubi
 quoque locorum in sua Diocesi fuisset, & quocumque tem-
 pore generalem semper stipem erogavit, nec a se paupe-
 rum dimisit, qui non aliquid ab eo acciperet. Non miuo-
 rum curam gerebat eorum, qui ex pudore suam egestatem
 prodere volebant, quorum necessitates praeveniens eisdem
 ministrari volebat, quod publice flagitare erubescabant,
 que in Judicem relatos in oratorio conservabat, ne e me-

Instrua. IX.

P

moria

moria laborarent. Ut autem talibus elemosinis faceret
 copiosius vacare posset, in primis de quotidianis expensis,
 detraxit, dein Domesticorum nonnullos dimisit, & sumptus
 prope equos cum carpento divendit, & sumptus
 suorum victualijs imminuit. Cúmque ferventibus
 quitania turbis Abbas quidam ipse significaret, Reges
 stes contra Mercuesiam arcem agitare consilia, eo quod
 rent, se magnam ibi pecuniæ copiam reperuros,
 Alanus, nihil arci suæ se timere, sique occuparetur
 tos thesauros neutiquam in ventum iri, eò quòd man
 perum eos jam in securum locum deportaverint.

c. 13.

II. Itaque Sacerdotes saluberrimum S. Tobie
 consilium c. 4. datum sibi ab Ecclesia, quin & ipse
 etum existiment, & observent: Quo modo potest
 misericors; si multum tibi fuerit, abundanter
 exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impa
 do. Nam, ut S. Gregorius in reg. rectè advertit,
 tribuitur pauperi, si subtili consideratione pensetur
 donum, sed mutuum; quia, quod datur multum
 dubio fructu recipitur, cum ipsa S. Scriptura testetur
 feneratur Domino, qui miseretur pauperis; se ergo
 cerdos, vis esse mercator bonus, inquit S. Augustinus
 pist. 1. fenerator egregius; da, quod non potes
 ut recipias, quod non poteris amittere. Da modice
 recipias centuplum: da temporalem possessionem,
 quaris aternam hereditatem. Et iterum c. 15.
 Dom. Dicit tibi Christus: da mihi ex eo, quod
 de meo quero, da, & redde. Habuisti me largitorem
 me debitorem, habeam te feneratorem. Temporalia
 das, aterna tibi restituam, te ipsum tibi reddam,
 te mihi reddidero.

§. IX.

De Caritate erga Peregrinos vel Hospites

I. Quantopere hæc caritas, quam alij Hospitalitatem
 cant, Sacerdotibus conveniat, jam olim Concilium

faciente iudicavit, dum ait: *Ut omni rapina tollatur occu-
satio, volumus ut Presbyteri, qui bonum exemplum carita-
tis omnibus ostendere debent, hospitales existant iuxta Do-
mnicum & Apostolicum praeceptum, ut humanitati in tri-
butis iter facientibus, quia per hospitalitatem quidam pla-
cerant DEO, Angelis receptis. Et Dominus in iudicio di-
xit: Hospes eram, & collegistis me. Et Job
ait: Ostium meum semper viatori patuit; cui decreto
tanto promptius parere debent Sacerdotes, quanto maiorem
tali Hospitalitate fructum sperare possunt, duplicem præ-
cipue quorum primum S. Clemens Papa. epist. 1. indicat di-
cas: Caritatis recipienda & habenda maximum est fo-
mentum, si frequenter inter vos communem cibum vestrum,
etque faciatis: & quantum quisque pravalet, cre-
dentiorem, saltemque suum cum Fratris sumat. Per
dilectio comparatur, & causa boni totius in huius mo-
dum Fratribus. Secundum DEVM per hac temporalia offi-
cia & caritatis fructus aeterna gaudia comparatur,
quæ ultima verba etiam alter fructus, scilicet beatitudi-
nis copiosior obtentio, indicatur; de quo apertius S. Chry-
sostomus c. 2. sup. Matt. sic loquitur: Qualem mercedem
accipit peregrinantem; & sunt ambo aequales, & qui
propter DEVM refrigerat; & qui propter DEVM laborat.
Quas causas non pauci Sacerdotes Hospitalitatem singu-
liter observarunt.*

S. Silvester Pontifex omnes Peregrinos Romam venientes
cum caritate excipiebat, pedes abluebat, & in lecto
 collocabat, ita ut cum Job. c. 31 dicere posset: Foris non
fuit peregrinus, ostium meum viatori patuit. Surius.
c. Dec.

S. Hieronymus de se, Sociisque scribit in proem. lib. 7.
Ezech. Nobis in Monasterio Hospitalitas cordi est, om-
nibusque ad nos venientes lætâ humanitatis fronte suscipimus.
Quo alibi ait, nullam horam, nullumque momentum esse;
quo non Fratrum turbis occurrerint, & Monasterij tolli-
tatem Hospitum frequentiam commutarint.

S. Gregorius Pontifex tantæ fuit Hospitalitatis, ut
 pris his, quos tam per diversas regiones, quàm Romæ
 que, Longobardorum præfidæ gladios fugientes, in
 stipe misericorditer nutrebat, quotidie quoque ad
 suam peregrinos quoslibet invitaret, inter quos
 quâdam unus accessit, in cuius manibus, dum ipse
 militatis ministerio aquam fundere vellet, conversus
 accepit, sed repente eum non ampliùs vidit. Ut
 ret, quis ille fuerit, sequenti nocte Christus per visio
 li dixit: Cæteris diebus me in membris meis, huius
 tem die me in memetipso recepisti.

S. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis tam
 circa Hospitum susceptionem, ut nonnunquam
 bus Fratrum suo jussu fuerit de refectorio sublan
 spiritibus appositus, cum tunc in promptu aliud
 Unde frequenter à Cellarijs & Camerarijs aditus
 consilij contra penuriam caret, requisitus, hoc
 spondebat: Sperate in Domino, & spero, quia
 ria vobis ministrabit; & mirabili modo non
 bat in re. Vita. 21. April. apud Haræum.

Leo IX. Hospitalitate adeò erat insignis, ut
 Peregrinis & Hospitibus semper pateret, unde
 ante fores suas Leprosos invenisset, eumque præ
 dia collocari in lectulo suo mandasset, apertis
 nitore foribus, nusquam pauper inventus est, haud
 quia Christum sub specie illius Pauperis recep
 na in vit.

Cerbonius Episcopus quoque Hospitalitatis
 lariter se addixit; unde, cum quondam transeuntes
 ut à Gothis persequentibus securi essent, recepisset,
 fer, ob hanc causam jussu Regis Totilæ compr
 Ut sis ad devorandum projectus, intactus ab illis
 que à Rege ob manifestum miraculum obstupescit
 mis dimissus est. S. Greg. 1. 3. Dial. c. 17.

S. Carolus Borromæus tantopere Hospitalis erat,
 tium illius perpetuò pateret extraneis & peregrin
 Principibus & Prælati, quàm Personis vulgaribus
 eunque. Singularem verò caritatem exhibere eor

transalpina Advenis, confirmando illos in fide Catholica,
 fortassis de regionibus Hæreticis essent, ac de medijs ad
 eam necessarijs erudiendo. Alios Hospites, maximè
 nobiles & in dignitate constitutos honorabat libris Spiritua-
 libus, Rosarijs, alijsque hujusmodi devotionis incitamen-
 tis. Pauperibus præter victum largiebatur viaticum; E-
 scolopis, si opus haberent, etiam novas vestes dignitati il-
 lorum congruas, ne quisquam indonatus à viro tot benedi-
 ctionibus affluente recederet. Vita. compend. c. 22.

Jacobus Merlohorstius, cum, Milite hostili patriam Co-
 niensem devastante, Rusticus cum Uxore, Liberis, Peco-
 nis Coloniam venisset, & quò diverteret, ignarus, casu
 domus Jacobi pulsaret, miserus exulis cum cum tota familia
 in domum recepit, jumentis stabulum aptavit, per hyemem
 in habitatione prospexit, & majorem anni partem sustenta-
 tum, ad pietatem verò sic instruxit, ut eadem cives vel æ-
 quare, vel superare possent. Sacerdotes quoque exules ex-
 carceratos sedibus stans in hebdomada diebus ad mensam vo-
 cabat, imò faciebat liberam potestatem, quoties egerent,
 vel ipsi vellent, pro arbitrio redeundi. Vita. c. 26.

II. Meminerint ergo Sacerdotes saluberrimi moniti à S.
 Paulo ad Hebr. c. 13. dati: *Caritas Fraternalis maneat
 in vobis, & hospitalitatem nolite oblivisci. Est namque
 publica species humanitatis*, ut S. Ambrosius l. 2. de offic. c.
 1. Sapienter advertit, *ut peregrinus hospitio non egeat,
 respiciatur officiosè, pateat advenienti janua. Valde id
 decorum totius est orbis existimatione, peregrinos cum ho-
 mine suscipere, non deesse mensa hospitalitatis gratiam,
 prætercere officijs liberalitatis, explorare adventus Hospi-
 tum. Discite ergo, inquit S. Augustinus contra 5. har.
 Carilianis (& vos præcipuè, ô Sacerdotes) sine discretionè
 prætercere hospitalitatem, ne, si fortè cui domum clausuris,
 humanitatem negaveris, ipse sit Christus.*

§. X.

De Caritate erga Domesticos.

I. Quod S. Hieronymus in epist. ad Oceanum de Episco-
 pationibus dixit, videlicet, *ut, quod Populo præceptu-*

rus est, prius à Domesticis exigit; hoc idem etiam doctore quovis domesticam Familiam alente dici potest; nimirum S. Paulus 1. ad Tim. 5. dicere ausus est: *Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, negavit, & est infideli deterior*; quanto magis de te, qui majorem in Spiritualibus curam de suis habet, id servandum erit; unde merito Sacerdotes singulari semper Domesticorum curam gesserunt.

S. Carolus Borromæus, quoniam inextinguibili erat desiderio corruptos Cleri ac Populi mores ad imitationem Servatoris nostri JESU, qui prius docere, quam doceri, sapienter inchoavit hanc reformationem à persona, domo, & familia sua. Quapropter numero Domesticorum omnes Personas, quæ commodè videbantur, & Ecclesiasticos duntaxat, sana exempla, & levamen in gubernatione prætererat, retinuit. His deinde præscripsit saluberrimas las vitæ Spirituales & Ecclesiasticæ, præcipue ne ricas, aut luxum qualemcunque professioni contrasurparent. Cubilia eorum crebrius obibat, inclinatus piscabatur, mores & actiones cujusque observabat, & maxime, nempe quò certior fieret, neminem decellebi incumbenti, aut aliquid ad sanctam conversationem pediens domi desiderari. Cùm aliquis suorum jubebat eum diligentissimè curari, eique munerum mines peritos, & caritate flagrantes præstibat, alijs domesticis visitari volebat, & ipse etiam vitæ ra comitate & suavitate, ut nemo esset, cui non sui humanitas morbum levare videretur. Vitæ 7. & Hier. Platus. I. de Card. dig. c. 23.

Julianus Cæsarius Cardinalis familiam suam, quæ triginta Personas complectebatur, præcipuo amplectebatur ac fovebat, in morbis ipse necessaria omnia, tum etiam ultro invisebat, & consolabatur, que contigit, ut in ejus manibus cum magno Spiritum DEO redderent. Idem Platus loc. cit.

Pius V. Pontifex Familiam suam magno studio bat, cò quòd sciret, inde exempla ad omnes manare; hinc nihil in suorum moribus, habitu,

...viviendi ratione vitiosum tolerabat. Familiam ve-
...jussu se velle habere dicebat, quæ & vita, & habitu
...quis exemplo esset, nec tam ministrorum numerum, aut
...corporis, quàm virtutem & integritatem sibi spectan-
...statuebat. Surius in Chron. anni 1566.

Robertus Bellarminus Cardinalis Domesticis suis tria præ-
...vetabat, blasphemias, carnis illecebras, & pugnas,
...omnia tanto insectabatur horrore, ut firmo decreto di-
...declaret, qui in hæc inciderent. Pluries per an-
...ipsemet cælesti pane eos reficiebat, & prius piis mo-
...reficiebat. Quotidianas preces instituit, quibus ipso
...præeunte omnem Familiam adesse volebat. Vita

Alanus de Solmini hac illis Famulis, quos de novo assu-
...bat, prius insinuabat obligationes particulares, nimi-
...domesticos Episcoporum sanctè vivendo, bonum aliis
...plum præbere debere, utpote omnium oculis expositos,
...que leges Familiæ suæ præscriptas exhibebat, quas si
...observare parati essent, Exercitiis spiritualibus S. Ignatij
...vacare per aliquot dies jubebat. Leges autem potio-
...hæc erant, ut singuli quotidie Missam audirent, & horâ
...pomeridiana Litanias de B. Virgine simul recitarent,
...Examen Conscientiæ subjungerent. Singulis Feriis sextis
...abortioni domi habendæ interessent. Singulis minimum
...mensibus confiterentur, & communicarent. Ad Concionem
...omnibus diebus Festis accederent. Omnes in pace viverent,
...que mutuò ut Fratres diligerent. Nunquam extra domum
...licentia cibum, vel potum sumerent. Ab omni jura-
...mento, lusu chartarum, & thesserarum abstinerent. Quas
...omnes accuratissimè servari faciebat; hinc Coquum & Car-
...pentarium, quorum alter noctu extra domum dormiverat,
...alter verba minùs honesta protulerat, statim dimisit. Ut
...ocium fugerent, omnes sedulò occupabat. Erga infirmos
...singularem gerebat curam, ne quidquam illis sive in spiri-
...tibus, sive corporalibus deesset, & cuius ingentem amo-
...ris affectum demonstrabat, sæpe dicens: Domesticos nostros
...nos amanter habere oportet. Pro Medicinis ne obolum
...quidem expendere eos sinebat, nec salarium pro illo tem-
...pore subtrahere. De statu eorum assiduò inquirebat, &
...ipse-

ipsem non raro invisebat. Nulli verò dimissio-
peteret, negabat. Vita l. 2. c. 5.

Jacobus Merlohorstius omnes Domesticos sibi con-
ia morum similitudine, & vitæ innocentia similitudo
quod licet in teneris impetratu sit difficile, obtinuit
continuâ vigilantia, assiduisque monitis. Vespertinè
certum locum colligebat, ut Litanias cum variis psal-
recitarent, & Examen Conscientiæ facerent. Domini
Festis diebus Evangelium dici congruum vernaculo
legebatur. Denique domus instar religiosissimæ
composita erat, nullus ut strepitus, fabulæ, risus, ve-
tas audiretur; etiam cum Exulum Familiam cum
admississet, præter laborantium strepitum, altum ubi-
gebat silentium. Vita c. 24.

II. Ad hæc ergo Exemplaria sæpe oculos suos re-
Sacerdotes, & sic Domesticis suis tam spiritualia, quam
poralia bona provideant, ut de illis perinde, ac de
forti & sapiente dici queat: *Non timebit domus sua
tribus nivis* (id est, grandibus malis & adversitatibus)
enim Domestici ejus vestiti sunt duplicibus, id est,
diis contra spirituales & corporales morbos & ca-
structi.

§. XI.

De Caritate erga Defunctos.

I. Ut appareat, quantopere hanc caritatem coram
Sacerdotes debeant, melius id demonstrare non
quàm si referam, quid P. Jacobus Laynes Societatis
cundus Generalis ad Socios suos de hac materia scrip-
tum inter alia commendans iisdem, ut quotidie
frequentissimè antiuarum, quæ in purgatorio igne
tur studiosè meminissent, hæc ratione illis hanc caritatem
persuadere conabatur: Namque quandoquidem Socii
tantum exhaurit laborum, occupationibusque tam
sive literariis, sive spiritualibus implicatur, eo duntaxat
secundum gloriam DEI, consilio, ut homines ad
felicitatem consequendam juvet, quem ad finem crea-
tioque tam grandi redempti sunt, consentaneum

ut eundem prosequens caritatis spiritum, etiam ex hac
digressis ad cursum conficiendum opituletur, ne iusta
causa Societatis caritatem quasi imperfectam & man-
dantur accusandi, & merito liceat conqueri, se medio in tri-
tore, eoque loco destitutos, ubi nullam sibi ipsi opem ferre
possent. Ita Laynius, uti in Hist. Soc. p. 2. l. 2. à n. 88. vide-
tur. Quæ omnia facile etiam Sacerdoti cuivis applicari
possunt, & verò etiam non pauci insigniter applicarunt.

S. Odilo Abbas, postquam assiduo defunctis per psalmos,
S. Sacramenta succurrere studuisset, demum ut
caritatem suam erga illos magis ostenderet, instituit, ut
maxima post festum Omnium Sanctorum die solemnis me-
moriam omnium in Christo quiescentium celebraretur, quæ
consuetudo postmodum à tota Ecclesia Catholica cele-
brata est. Vita 3. Dec. apud Haræum.

S. Nicolaus Tolentinas animam quandam sic ipsum al-
loquentem audivit: Veni, Pater venerande, veni, & respi-
ce, utrum te deceat acquiescere tantæ multitudini miseri-
tæ, quæ me misit tuam misericordiam flagitare; Et his
verbis illum ad locum duxit, ubi innumerabilis erat multi-
tudo ejus auxilium implorans, & dicens: Misere Pater,
interere turbæ tam miseræ utile tuum auxilium expectan-
tis, nam si pro nobis dignatus fueris celebrare, maxima
pars ab his atrocissimis pœnis eruetur. Quare cum is tota
hebdomade cum facultate Superioris pro mortuis celebrâ-
ret, adfuit iterum anima, & gratias agens dixit, se cum ma-
gnâ illius multitudinis parte à pœnis esse liberatam. Joan-
nes N. d. in anno morientium hebdom. 2. n. 10.

S. Ignacius animarum purgantium juvenandarum desiderio
curatus effecit, ut in Patria sua quotidie sub meridiem si-
cutam daretur ad orationem pro Defunctis faciendam. Glo-
ria S. Ign. c. 11.

S. Franciscus Xaverius parvâ campanulâ civitatem circui-
vit, & incolas ad orationem pro animabus purgantibus offe-
rendam commonebat. Eundem in finem consilio illius Ma-
gister homo constitutus est, qui quotidie sub noctem altera
campana internam, altera tintinnabulum portans urbem cir-
cumiret, & clamaret: Orate pro animabus fidelium defun-
ctorum, qui in purgatorio torquentur. Diligenter etiam

omnes, quos poterat, indulgentias illis applicabat. In lacrimis quoque diligenter fuit Fratrum suorum defunctorum & illis se in necessitatibus commendabat. Epist. l. 1. c. 1. & Barry solit. die 3.

P. Petrus Faber à Societate JESU tanto subinde se pro mortuis sacrificabat, ut toto sacri tempore lacrymæ ex oculis fluere. Optabat aliquando sentire vim doloris quos in passione sua Christus ex tot cruciatibus antequam jam tum propositis sensisset. Magnificabat Ecclesiam pro Defunctis, illisque maximè utebatur dicere, quod cæteris DEO probari, valere etiam ad Corporum salutem, cujus mentio fit in ipsis precibus. Incitabatur ad misericordiam, tum ex utilitate, quæ ex unius animæ patrocinio in Ecclesiam redundaret; tum ex majori gloria, cum in purgatorio non ita possint DEI gloriam sicut in celo. S. Gregorium ideo præcipuè coluit, quod tam luculenter de animabus illis scripsisset, illum pro illis invocans. Volebat, ut nostri, si ob occurreret orare pro illis non possent, saltem labores pro illis haberent. Hæreticos vel eo etiam nomine detestabatur, quod animabus illis damnum superba eorum impietas. Vita l. 2. c. 17.

Ferdinandus de Monnarij (alij Hernandus Monnerent, nisi fortè diversus sit) ex eadem Societate, quæ moreretur, omnes Missas & pia opera, quæ post suum exitum à Societate offerenda erant, animabus purgantium scripsit, & hanc ipsam voluntatem suam literis commisit. Syllab. Prov. Pervan. 21. Sept. 1626.

Sacerdos quidam Pauper, cum assiduò Missas dicere Defunctis, & accusatus postea de variis defectibus pro seopum, & fidejussorem dare jussus, invenire non potuit animas à se redemptas confugit, opemque petiit, quæ sunt quàmprimùm plures in aère extensæ manus pro se spondere. Spec. Exempl. dist. 3. ex. 118.

Julius Mancinellus è Societate JESU, quoties peculiari affectu & studio Sacrificium pro defunctis dicere & longo tempore perseveravit in orationibus ad ipsos quibus indulgentiæ pro piis manibus sunt annexæ. manè se vestiret, aut noctu exueret, incedens in eam

...bra, vel ascendens scalas semper pro iis orabat. Con-
 ...cipit etiam brevem tractatum pro iis, qui dediti sunt ju-
 ...ndis illis animabus. Iter agens identidem pro iis fun-
 ...preces, labores & ærumnas, quos exantlabat, pro iis
 ...rebat. Incedens pedes, si viæ saxosa & difficiles oc-
 ...currebant, calcos exuebat, ut plus pateretur, & satisfacere
 ...pro iisdem. Consuetæ suæ sat longæ flagellationi aliam
 ...iciebat pro piis manibus; quæ caritas illius, piis mani-
 ...tam erat opportuna & fructuosa, ut sæpius ad illum
 ...mittarent proprias suas necessitates & debita proposituræ.
 ...l. 3. c. 2.

Jacobus Rhem ex eadem Societate mirus erat animarum
 ...gantium Patronus; unde hæc illi sæpissimè apparebant,
 ...obertinè ad januam pulsabant, & eò vehementiùs, quò
 ...magis ope illius indigebant. Sæpe è Cæmiterio, è cujus
 ...egione habitabat, audita sunt clamare: Pater Jacobe, ora
 ...pro nobis. Annuz lit. Colleg. Ingolstad. 1618.

II. Exclamet ergo Sacerdos quivis cum S. Bernardo s. de
 ...quique negot. *Surgam in adjutorium illis; interpellabo
 ...emissibus; implorabo suspiriis, orationibus intercedam,
 ...sificiam Sacrificio singulari. Si fortè videat Dominus,
 ...judicet, & laborem convertat in requiem, miseriam in
 ...riam, verbera in coronam; his enim & hujusmodi officiis
 ...teff earum miseria relevari, finire labor, destrui pœna.
 ...Quod ut alacriùs faciat, sæpe memor sit sententiæ à S. An-
 ...tonio prolatae de offic. dum ait; Omne, quod defunctis cau-
 ...pretatis impenditur, in nostrum tandem meritum trans-
 ...mutatur, & illud post mortem centuplum recipimus du-
 ...plicatum; nam, ut Richardus de S. Viçt. l. 27. de mortuis
 ...ait, anima erepra de purgatorio, dum adsunt celesti gaudio,
 ...mre modo interpellant exorando pro his, qui eis subvenerint
 ...in hoc saculo, DEVS enim illis nihil negat. Cupis ergo, o
 ...Sacerdos. ut tui misereatur DEVS? inquit S. Augustinus
 ...ad FF. in Eremo, fac, ut proximo miserearis in purgatorio;
 ...nam tantum tibi miserebitur DEVS, quantum tu misere-
 ...beris proximo.*

TITU.

TITULUS II.

DE CARITATE ERGA PROXIMUM
IN VARIIS FUNCTIONIBUS
EXERCITA.

Quatuor sunt præcipuè functiones, per quas
Caritatem erga Proximum exercere, munus
satisfacere potest, nempe Prædicatio Verbi Divini,
Instructio per Catechismum, Sacramentorum administratio
& Conversatio privata, de quibus proin singulis,
cum sedulitate, constantia & fructu à variis Sacra-
mentis susceptræ & continuatæ sint, nunc ostendendum est.

§. I.

De Caritate à Sacerdotibus per Con-
versationes exercita.

I. Quàm proprium sit hoc officium Sacerdotibus
olim Apostoli act. 6. ostenderunt, dum ad primos
nos dixerunt: *Non est æquum nos derelinquere Verbum
& ministrare mensis; videte ergo viros boni testimo-
nii, quos constituatis super hoc opus, nos autem orationibus
in ministerio Verbi instantes erimus.* Quàm verò sublimis
atque arduum, quàm fructuosum sit hoc munus, sapienter
Augustinus in serm. quodam declaravit, dum dixit: *Quo-
modo plus esse videtur, Verbum DEI, an Corpus Christi
magis verum respondere, hoc utique dicere debetis, quod
magis sit minus Verbum DEI, quàm Corpus Christi, & magis
minus reus sit, qui Verbum DEI negligenter audire
prædicaverit) quàm ille, qui Corpus Christi in terra
negligentiâ suâ cadere permisit. Quod ipsum etiam
de sal. docum. c. 4. magis confirmat, dum Verbi DEI
prædicacionem Legationi Divinæ comparat, dicens: *Acci-
piamus, & recogitemus, quali honore nobis DEI legatio
veniret? nunquid non mox aliis curis posthabita, pro
negligentiâ, & cum omni devotione literas acciperemus?**

regentes implere satageremus? Ecce de calo Rex Regum, & Dominus Dominantium, imò & Redemptor noster per Proprietas & Apostolos dignatus est nobis dirigere literas suas, non ut aliquod servitium sibi necessarium demandet, sed ut ad salutem & gloriam nobis sunt necessaria, innovet. Unde meritò S. Paulus 2. Cor. 5. dixit: Pro Christi-
 legatione fungimur. Quæ consideratio sanè non levemente munere tanto æstimationem Sacerdotibus ingenerare, debet, ut Verbum DEI cum debita gravitate & utilitate prædicare studeant, incitare debet; nam, ut rectè S. Hilarius in Pl. 135. dixit, si in viris prudentibus expectari id mirum solet, ut ea, quæ loquuntur, gravitate eorum, doctrinæque digna sint, omnisque sermo non sit fortuitus & vagus, sed ex rationabilibus causis profectus, & expectationi audientium utilis, & Authoritati cognitus differentium; quanto magis id in caelestibus alocuiss opinandum est, ut, quicquid in his excelsum est, divinum, rationale, & perfectum esse existimetur. Quam proin saluberrimam doctrinam non pauci Sacerdotes studiosissimè observârunt.

Christus prædicabat Verbum DEI, ut potestatem habens, prædicare sermo illius potestate plenus.

S. Petrus, cum ipsi & S. Joanni prædicatio à Principibus Sacerdotum esset interdicta, dixit ad eos: Si justum est in conspectu DEI, vos potius audire, quàm DEVM, judicate; non enim possumus, quæ vidimus, & audivimus, non loqui.

S. Paulus, quàm graviter & fructuosè Verbum DEI prædicaverit, ipsemet in 1. ep. ad Corinth. c. 2. insinuat, dicens: Ego, cum venissem ad vos, Fratres, veni non in sublimitate sermoni aut sapientia, annuntians vobis testimonium Christi; non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi IESUM Christum, & hunc Crucifixum. Et iterum: Non enim sumus, sicut plerumque, adulterantes Verbum DEI, sed ex sinceritate, sicut ex DEO, coram DEO, in Christo IESU loquimur. 2. Cor. 2.

S. Dominicus multas plerumque sub concione lacrymas emittebat, unde mirè Auditores commovit, multisque ferè lacrymas ex oculis eliciebat. Vita l. 4. c. 4.

S. Tho

S. Thomas Aquinas multam habebat gratiam in concionibus, in quibus tamen vitabat ea, quæ ad curiositatem, rursus, quàm utilitatem Auditorum pertinere videbantur hominum illorum, quibus concionabatur, captum commodans, & acutas, subtilisque disputationes ad stiones ad scholas amandans. Vita 7. Mart.

S. Petrus Martyr tanta cum utilitate, tantoque confluxu concionabatur, ut in carruca pictis asseribus sa ad cathedram fuerit deportandus, ne à Populo, ut fieri consueverat, tantopere comprimeretur. Balg. præf. ad loc. comm. c. 2.

S. Gregorius Nazianz. per plures sæpe horas tanto cum fructu, solatio, & aviditate Auditorum, ut nullum murmur, nulla tussis, nullus screatus audiretur, frequenter gemitus erumperent. S. Greg. orat. 2. c. 1.

S. Vincentius Ferrerius prædicationis officium quatuordecimo vitæ anno inchoatum usque ad vitæ finem continuavit, ita ut nulla ferè Provincia prædicationis ejus experta, & ipso prædicante nonnunquam ad octoginta milia hominum confluxerint, & quod præ ceteris admirandum, maternâ linguâ omnes alij Populi intellexerint. 5. Aprilis.

S. Prosper Aquitanicus nihil studiosius quærebat, procurabat attentius, quàm quomodo Populum suum magis placentem efficeret; quocirca & crebris illuminationibus, quibus nihil facundiùs aut efficacius dicebat, ad rectam vivendi rationem incitabat, & in via continentem, quæ, tametsi gratia & lepore admirabiliter natam illi facundiam condiebantur, & S. Scripturæ testimoniis refertæ erant, & sic mirificè proderant, majorem vim & auctoritatem illis etiam probatissimi ejusmodi vitæ sanctitas afferebat; nihil enim dicebat, quod ipso non impletet, sciens, parùm utilem esse doctrinam, quæ docentis vitam argueret. Erat illius pectus ardens, mitis præsentia, omnibus affabilis, temperata delinquentes severitas, ut magis illos corripientia moveret, quàm verborum asperitas. Haræus 2. s. 10.

S. Antonius de Padua in cælestibus mysteriis luculentè copiosèque explicandis usque adeò præstitit, ut, cum

quando enim concionantem Pontifex audivisset, arcam testa-
menti, alij malleum Hæreticorum vocarint, innumera ve-
nimulitudo, etiam intempesta nocte ad ejus conciones
fluxerit, vestesque cultiores deposuerit. Surius. 13. Jun.
S. Chryostomus ho. 1. de Lazaro sic de seipso scribit: *E-*
meo ipsius animo persuasi, quoad spiravero, hoc implere
desiderium, sive quis attendat, sive non attendat. A-
quam vena, etsi nemo veniat aequatum, manant ta-
tes: & fontes quamvis nemo hauriat, scatebras emit-
tunt.

S. Cyprianus nihil carius habebat, quam assiduò verbuna
Populo annunciare, unde in lib. de bono pudic. sic ait:
semper exitor vel maxime, quotidianis Evangeliorum tra-
ctatibus aliquando vobis fides & scientia incrementa prasta-
re, ut possint credentes ad repromissum regnum pervenire.
mei & operis, & muneris quotidianum votivum nego-
tium est. Et ideo, cum absens erat, per literas hoc pensum
soluebat, & DEI Verbo sic semper intentus erat, ut sum-
mo desiderio optaret inter concionandum posse extremum
claudere. Sur. Ejus vita.

S. Dunstanus Cantuariensis Episcopus, cum in festo Ascen-
sionis multi Angeli ipsi apparuissent, & dixissent, se venisse,
ad ipsum in caelos deducendum, respondit, se quidem para-
tum esse ad eos sequendos, verum Populum verbi divini pa-
ulo necdum refectum esse, unde illi excusatione accepta,
mortem in sequentem diem transtulerunt. Jacobus Mar-
chan. tr. 4. horti Pastorum. lect. 1.

S. Gabelinus Archiepiscopus Mediolanensis vir & sancti-
tatis præclarus, & Zelo usque adeò Populo instruendo, &
Hæresibus refutandis invigilabat, ut quâdam die concione
vita animam exhalârit. Ibid.

S. Ignatius Loiola pro suis concionibus non aliam mate-
riam eligebat, quam vitiorum extirpationem, & virtutum
plantationem, & ut Peccatores ad cor redirent, & infinitum
DEI erga se amorem agnoscerent. Ribad. l. 5. c. 11.

S. Franciscus Xaverius Bononiæ cum ingenti fructu con-
cionabatur. Modus ejus erat maximus ardor, sententiæ gra-
vissimæ, nullus fucus orationis, totius corporis ad modestiam
humilitatem conformatio, emicans ex oculis & ore pietas,
quæ

quæ ostendebat, quidquid diceret, ex intimo pectore
 cisci. Materia ejus erat, amor, timorque Domini.
 de una die in Insula Travancotide decem millia homines
 Christianæ fidei amore accendit, & per baptismum
 genuit. Vita l. 1. c. 7.

Sebastianus Barradius tanto Zelo concionabatur, ut
 eadem alter Paulus diceretur. Materia illius erant
 novissima, incertitudo salutis, peccatorum delectatio
 mundi vanitas. In omni ferè concione has sententias
vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Et: *monstrum est, quod
 de pendet aternitas:* inculcabat. Anno 1592, tunc in
 simos Juvenes movebat ad S. Francisci Regulam
 dam, ut Quardianus diceret, optare se, ut superiorem
 Sebastianum aliò mittant, aut Adolescentes in Societate
 admitterent. Tanti verò erat vel aspectus illius, ut
 dicerent, se plus illius aspectu, quàm aliorum compo-
 sitionibus moveri. Vita itinerario præfixa.

Michaël à Fontibus è Societate JESU saepe justus
 unius & alterius horæ spatium concionari; mox ut
 ad Christi Crucem se prosternens, ex illo libro concionari
 faciebat, & dein cum omnium admiratione dicebat.
 nuæ Soc. 1606. Prov. Arag, dom prof. valent.

Conradus Onnekinck ex eadem Societate solebat
 nes suas flexis genibus scribere, quasi à DEO illas excipere.
 Anno 1607. Mogunt. Coll.

Octavius Gondius Concionator admirandus, aut
 vis concionem, quamvis debili esset corpore, flagrantius
 & per duas horas ante Crucifixi imaginem multis
 mis suam concionem DEO proponebat. Anno
 1608.

II. Itaque qui vis Sacerdos audiat Isaiam monentem
 Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem, & ad
 Populo meo scelera eorum. Studeat itaque sic omnia
 Concionatoris partes implere, ut Auditores de
 strinis illa Jeremiæ 15. c. verba usurpare possint.
*ti sunt sermones tui, & comedi eos, & factum est
 verbum tuum in gaudium, & in letitiam cordis mei.*
 autem prædicandi veritas servetur, & vivendi aliter
 tur, ut rectè monet S. Gregorius ho. 11. in Ezech.

§. II.

De Caritate per Catechizationem rudium à Sacerdotibus exhibita.

Quemadmodum Agricola agrum excolere, & optatum fructum referre volentis non minima cura est; ut, dum ad semen recipiendum maximè idonea est; illud seminare, ita & Sacerdotis agrum Dominicum juxta vocationis obligationem excolere desiderantis præcipua sollicitudo in eo consistere debet, ut, dum tenera adhuc juvenus est, & semen doctrinæ Christianæ recipiendum aptissima, illud diligens seminaret, ut fructum suo tempore non trigesimum paraxat, sed centesimum ferat. Et hæc nempe causa est, quæ Christus Jo. 20 S. Petrum ter interrogans, an ipsum amaret, ipsoque semper affirmativè respondente, subjecerit illi duabus vicibus: *pasce agnos meos*: & ultima primùm hæc dixerit: *pasce oves meas*. Ut indicaret scilicet duplo majorem puritatis per agnos significatæ instructioni curam impendendam esse; quam adultis hominibus per oves indicatis. Unde meritò varij Pontifices, præcipuè Pius V. & Gregorius XV. in varijs bullis hunc in finem ejusmodi Catechizationem opus pium, saluberrimum, & Republicæ Christianæ summè necessarium vocant, & ut ejusdem fructuosum exercitium quàm plurimos invitaret, varias indulgentias liberaliter tam ijs, qui illud ipsi obtemperant, quàm qui ad illud cooperantur, concesserunt. Quam sedulò autem & fructuosè id obierint multi Zelosissimi Sacerdotes, ex sequentibus exemplis patebit.

De Christo scribit Theophylactus in cap. 8. Luc. *Ille, qui de celo descendit, ut exemplum & formam vite nobis daret, operibus nos docuit in caritatis officijs non negligentes, sed remissos, sed valde diligentes esse: neque tantum in civitatibus catechizabat, sed verbum divinum prædicabat, sed multò magis in castellis, ne magnas civitates quæramus, sed viles atque contemptas villas adeamus ad docendas animas, & trahendas ad DEVM.* Unde dicebat Apostolis: *Infrat. IX.* Q. Sini-

*Sinite parvulos venire ad me, & non prohibueritis illi-
um est enim regnum calorum. Marc. 10.*

S. Paulus, quantopere se in hoc officio caritatis ex-
erit, ipsemet 1. ad Thessal. 7. testatur dicens: *Facit
parvuli in medio vestrum, tanquam si Nutrix fovet
suos.*

S. Hieronymus in Epistola ad Lætam de Filiz
ne sic scribit: *Si ad Paulam miseris, Magistram
Nutritium spondeo, gestabo humeris, balbutientem
Verba formabo, multo gloriosior Mundi Philosopho,
Regem Macedonum babilonio periturum Seneca
eillam & sponsam Christi erudiam regnis calestrum
vendam.*

S. Gregorius Magnus licet podagrâ impeditus, & cur
semper infirmo, gestatoria sede se ad scholam portare co-
e choralium portari curabat, quos ipse manu virgâ regere
dens docebat, errantesque corrigebat, uti in epist.
de necess. util. & præstant. catech. fol. 21. dicitur.

S. Vincentius Ferrerius non tantum ætate profectu
tiam Pueros certis horis ad se vocatos instruebat, sed
quomodo Cruce se signarent, orationem Dominicanam
tationem Angelicam, Symbolum fidei recitarent, & debita
colerent, Parentibus honorem deferrent, & debita
persolverent. Petrus Ranzanus in vit.

S. Norbertus Ordinis candidi institutor, licet esset
lebris Concionator, ut S. Bernardus eum fistulam
verbi divini vocaverit, maluit tamen in vicis & pag-
ram suam rudibus & pueris instruendis impendere, ut
in vita testatur.

S. Cudbertus solebat ea maximè loca peragere,
asperis, arduisque montibus procul posita, alijs horro-
ad visendum, & paupertate pariter ac rusticitate Do-
arcebant accessum. Quos tamen ille libenter pro
patus labori, tantâ doctrinæ solertis excolebat, ut
ut de Monasterio egressus sæpe hebdomadâ integrâ
quando duabus vel tribus, nonnunquam etiam me-
domum non rediret, sed demoratus in montanis plebe-
sticam verbo prædicationis simul & opere virtutis ad
stia vocaret. Haræus in vita, 20. Mart.

S. Carolus Borromeus per loca prærupta & inuia retransiens, quam incedens, & Sarcinas proprijs humeris portans, Sacerdotes & plebem in montosis locis demorantem proprio ore catechizabat, & proprijs monitis stimulabat.

S. Ignatius Loiola tanti faciebat hoc opus, ut non modò cum magna alacritate & fructu peregerit, sed etiam à confessoribus suis exegerit, ut promitterent se specialem parvulorum curam habituros, & tam ipsi, quam Rectores post factam professionem, aut Rectoratum prima vice susceptum quadraginta diebus eosdem parvulos catechizarent.

S. Franciscus Xaverius de seipso l. 1. Epist. ep. 5. sic scribit: Quot dies plures ego & alij linguæ Hispanicæ & Malabaricæ in unum convenissemus, communi opera, summo labore convertimus Catechismum in Malavaricam linguam, tum ego ut didici, omnes ejus oræ vicos obire cœpi, tinnulo quàm plurimos tum viros, tum pueros cogens. Quos in unum locum coactis Christianam doctrinam tradebam bis in die. Quocirca eam Pueri unius mensis spatio, memoriam bellissimè commendârunt. Interea eisdem præcepebam, ut, quæ ipsi didicissent, Parentes, Domesticos, & quoslibet deinceps docerent suos. Dominicis porro diebus viros ac mulieres, pueros ac puellas factam in ædem convocabam. Conveniebant sanè alacriter, magnòque studio audiendi.

Tum ego omnibus audientibus exortus à confessione Sanctissimæ Trinitatis, Dominicam orationem, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum patrio ipsorum sermone, clarâque voce pronuntiabam, & ceterum omnes pariter sequebantur, eaque ex re voluntatem capiebant non vulgarem. Inde Symbolum ego iterabam solus, & in singulis ejus capitibus insistebam. Subter symboli articulos sic iteramus, ut ad singulos pariter perveniret & Ave cum certo carmine recitemus; nam primo fidei capite decantato, mox patrio eorum sermone hoc præco-
cimen: JESU Fili DEI, da nobis, ut hoc primum fidei caput planè credamus; quod abs te ut impetremus, hanc tibi precepcionem offerimus à te institutam. Inde aliam hujusmodi carmen subijcimus: Sancta MARIA Mater Domini nostri JESU Christi, impetra nobis à tuo dulcissimo

Q²

simo

limo Filio, ut sine ulla dubitatione hunc fidei Chri-
credamus articulum. Eandem planè rationem in
undecim symboli capitibus tenemus.

Petrus Forerius, ut doctrina Christiana magis per-
tur, & novitate quâdam Populus alliceretur, the-
xit in templo à nonnullis selectioribus puerulis
cultu vestitis occupandum, qui in eodem vel de alio
dei puncto disceptarent, vel peccatum cum omni
tate depingerent; præterea pœnas, quibus iram
in illud defavit, adducerent; tum ejusdem fugien-
nes, nec non aliquam in eadem materiâ terribilem
riam subjungereut, palàm etiam contestarentur,
mortem subituros, quàm ejusmodi scelus admittent
hæc ipse loquens sermonem ad Parentes conver-
dem sciscitatus, utrum non afficerentur pudore,
rum Infantes majorem rerum Christianarum
quàm ipsi essent nacti; an etiam deinceps tam igno-
sunt futuri, ut ipsorum, quod eorum Liberi
execrarentur, admittere velint? & hæc omnia
emphasi proferebat, ut nemo non contritus & lacri-
dus discederet: desiderium etiam aliquid addidit
erat grande, ut vespertino tempore Parentes
seorsum abducereat, illisque munusculum offeren-
tarentur, ut eadem repeterent, ut hac ratione mel-
la ipsimet in memoria retinerent. Vita. l. i. c. 8.

Jodocus Van Dormael Theologia olim Professor
lis diebus Dominicis & Festis à summo mane in ve-
per vicos & pagos, per sepes & vias, ardentissimo
zelo, quasi sauciatus discurrebat, catechizando, &
ta doctrinæ Christianæ, rudi plebeculæ exponen-
frusto panis pro viatico contentus, quod, ne cuiquam
colis molestus esset, secum portabat. Ut verò huius
ctioni liberius & sine impedimento vacare possent,
unquam Beneficium Ecclesiasticum & pinquissimum
ultrò oblatum acceptabat. In epist. cit. fol. 30.

Cæsar Buzæus Sacerdos Religiosissimus, integerrimus
Avenione in Gallia commoratus, usque ad eò co-
hanc instructionem, ut peculiarem etiam Congregatio-
ex pijs Sacerdotibus instituerit, qui Patres doctrinæ

per Galliam nuncuparentur. Quam caritatem DEUS
felicissima morte compensavit, dum noctu sub ipsa ora-
tione subicō luce visibili circumfusus in cælum raptus est.
fol. 69.

II. Habeat ergo & quivis Sacerdos cordi tam fructuosam
functionem, nec sibi persuadeat, in concionibus, aliisque
functionibus honorificentioribus copiosorem fructum re-
peraturum, quia, ut rectè ad similem objectionem Joannes
Parisienſis Cancellarius respondit, pomposus qui-
dam, non autem efficacius aut fructuosius operam suam in
his functionibus ponet, cū à tali Puerorum instru-
tione potissima salus & felicitas reipublicæ dependeat. Di-
xit ergo cum eodem Gersono: *Venite ad me parvuli &*
*ego vobis doctrinam, vos mihi orationem impende-
tis. Sic Angelos nostros vicissim latificabimus.*

§. III.

De Caritate per Sacramentorum administratio-
nem à Sacerdotibus demonstrata.

I. Cū inter alia munera boni Pastoris non postremum
ut oves suas certis temporibus ad aquarum, quibus sitim
extinguere possint, fontes aut fluvijs perducatur; ejus-
modi fontes autem respectu Spiritualium ovium meritò Sa-
crosancta Sacramenta censantur, utpote per quæ, ut lo-
quitur Tridentina Synodus omnis vera justitia vel incipit,
vel corrupta augetur, vel amissa reparatur, atque ad eò aqua
viva hauritur, quam qui biberit, in æternum non sitiat,
sed in eo fiat fons aquæ salientis in vitam æternam, ut Chri-
stus Jo. 4. dixit, facile apparet, Sacerdotis zelum & indu-
ciam etiam in hæc Sacramentorum crebra & fructuosa fre-
quentatione procuranda elucere præcipuè debere; & verò
etiam in non paucis Sacerdotibus præclare enituisse sequen-
tia exempla demonstrant.

S. Ambrosius Episcopus Mediolanensis omnia quidem Sa-
cramenta præcipuo in honore habebat, sed præ reliquis Sa-
cramentum pœnitentiæ magna cum charitate ac zelo admi-
nistabat; siquidem si quis illi peccata sua confitebatur, a-
deò

deò copiosas lacrymas profudit, ut ipsum etiam M.
tem ad fletum permoveret. Causas autem criminum
illi confitebantur, nulli, nisi Domino soli, apud quem
cedebat, loquebatur, bonum relinquens exemplum
Sacerdotibus, ut Intercessores apud DEUM magis,
cusatores sint apud homines. Surius. 4. April.

S. Hugo Episcopus Gratianopolitanus accedentes
eramenta, præcipuè Pœnitentiæ, magna cum
humilitate recipiebat, & patientissimè audiebat;
que verò etiam super caput pœnitentis incumbebat,
tam vertici lacrymarum copiam infundebat, ut
capillis deorsum rivuli per confitentis ora defluerent.
Mulierum confessiones non minùs cautè, quàm
diebat; non enim in Angulis, aut obscuris,
cis eas excipiebat, sed in publicis, ubi ab omnibus
ei posset; & autem quidem satis familiariter
oculorum autem in alteram partem vertebat.
Surius. 1. April.

S. Ignatius Loiola, cum anno 1538. cerneret
rem ob exortas hæreses propè ab interitu abesse,
restaurandam, communi cum Socijs consilio,
tens, utrique Antistitem permisso, varia Romæ
sortiti, ibique concionibus suis civitatem tum ad
ficium Christiani vehementer accenderunt; tum
ut sacræ confessionis & Eucharistiæ frequens
fraude jam pridem extinctus, magno utique
stianæ commodo, in principe, magistræque
vivisceret, effecerunt; unde postea eorundem
sociorum operâ ac studio usus etiam in
Hispaniam, Galliam, Germaniam, ipsamque
latus est. Maffeus 1. 2. c. 7. vit. Ign.

S. Carolus Borromæus uti alias frequenter,
maximè grassantis tempore quàm plurimis
caritate Sacramenta Eucharistiæ, extremæ
matis & Baptismi administrabat, nihilque
stare expirantium, suggerebat DEI misericordiam,
riam in postremo articulo indulgentiam largiebatur.
compend. c. 24.

M. Joannes de Nivella eo ipso vespere, in quo agonizabat, hujus adhuc confessionem audire voluit dicens: Nollem mille marchis auri hominem non audivisse. *Spec. Ex-empl. dist. 8. ex. 85.*

Egidius Gonzalez è Societate JESU post triginta & duos annos in summis officijs transactos, tam impigè licet sexaginta quatuor annorum senex confessiones excepit, ut bene illorum Sacerdotum operam æquaret. Imò in ultimo hunc morbo in lecto confessiones excipiebat, jamque moribundus, cum à mente aberrasset, confessiones audire videbatur, atque inter mortuis vocibus absolutionis formam identidem pronunciabat. *Lancizius opusc. 13. n. 429.* Petrus Faber ex eadem Societate, quando confessiones audiebat, cogitabat, se scoparam instar esse, quæ, cum catechizando purgârit, ipsæ sordidæ relinquuntur; ad hanc ergo operam Famuli instar suam operam & studium Christo contulit, simulque precabatur Societatis Religiosis, ejus ut scopæ effici, & haberi vellent; habere enim Dominum in Ecclesia sua tanquam maxima domo multa nobilia instrumenta, sibi autem & socijs abunde fore, si scoparum loco concederetur; cujus rei gratia aliquando sacrificium obtulit, ut ipse & socij dici possent splendidæ Christi, & gloriose scopæ. *Vita l. 2. c. 12.*

Jacobus Merlohorstius Parochus Colonienſis sub initium accepti muneris totus in eo fuit, ut eorum Sacramentorum induceret frequentiam, quibus animæ puritas & gratia vel acquiritur, vel conservatur. Ad sacrum tribunal quotidie in æde summa facientibus, pridie Festorum aut Dominicarum Parochianis suis & alijs Fidelibus consentibus operationem dabat; præcipuè verò pauperum & afflictorum docebat, in quibus Christum agnoscebat, & venerabatur, non ignarus, divites & nobiles multorum faciles & obsequentes nancisci aures, cum egeni & miseri vix aut ægrè audiantur, nonnunquam autem etiam vultu aut verbis asperioribus excepti, à reditu absterreantur. Sic inducta paulatim in Parochiam octavo quoque die sacre communionis frequentatio, pietas Fidelium aucta, & major divini cultus reverentia introducitur. *Vita. c. 17.*

Vincentius Casagnola è Societate JESU, cum in ecclesia
 fionali quotidie per multas horas sederet, sæpe auctoritate operari
 in templo esset, rogatus causam, cur nihilominus in ecclesia
 egregium hoc responsum dedit, mercatores & opifices in
 riam lapissimè, cum nihil vendunt, spe tamen lucra
 bernis suis otiosos confidere. Annuz Sicil. Coll. 1604.

Pater quidam in Collegio Taurinensi dum in coena
 bus excipiendis tenuissimo cuique dabat operam, quibus
 vinæ ubertate dulcedinis repletus erat, ut nunquam
 nerit, se majorem expertum fuisse. Annuz 1584. Coll.
 prov. Mediol.

Jordanus de Saxonia in vitis FF. Eremit. D. Aug.
 13. scribit, quòd quidam ejus Ordinis religiosus
 virtutes etiam hanc habuerit, ut pauperularum
 rum confessiones libenter audiret; unde factum, ut
 loqui dampnandus ob varia peccata fuisset, non mo-
 tus, sed etiam ex purgatorij gravissimis pœnis per
 & orationes eorum, quorum confessiones audierat
 liberatus.

II. Dicat ergo Sacerdos quilibet cum S. Paulo
 4. *Sic vos existimet homo, ut Ministros Christi &
 satores mysteriorum DEI, hic jam quaritur, ut
 satores, ut fidelis quis inventatur.* Ut ergo
 talem ipse exhibeat, præclaram sibi S. Chryso-
 in Matt. sententiam sibi applicet: *Ad vos, &
 tes, sermonem convertere necessarium est, ut
 studio hac dona distribuatis; non parva etenim
 minet ultio, si quemquam ullius culpa consi-
 sa (& reliquorum Sacramentorum) participem
 sanguis ejus de manibus vestris exquiretur.*
*Dux militia sit, sive Praefectus, sive Princeps
 coronatus, indigne autem accedat, prohibe-
 lo potestatem habes. Propterea vos DEVS hoc
 honore, ut talsa discernatis: hac vestra dignitas
 securitas, hac omnis corona, non ut albam
 tunicam circumeat is induti. Videant ergo,
 postolo ad Coloss. 4. ministerium, quod acceperunt*

leant, & sollicitè curent seipfos probabiles exhibere Deo,
operarios inconfusibiles ut idem Apostolus Timotheum.
hortatur, ne in ipsos cadat exprobratio D. Gregorij ho.
in Eyang. dicens: *Ingressuntur electi Sacerdotum*
manibus expiati, caelestem patriam; & Sacerdotes Christi
vitam reprobam ad supplicia inferni descendunt. Cui
similes dixerim Sacerdotes malos, nisi aqua baptisma-
tis, qua peccata baptizatorum diluens, illos ad regna ca-
elestia mittit, & ipsa in cloacas descendit.

§. IV.

De Caritate per conversationem privatam à
Sacerdotibus demonstrata.

1. Hanc Conversationem Manuale Parochorum p. 3. c. 5.
merito ait esse caput totius ferè vitæ Pastoralis; eò quòd
illa Spiritus quasi vitales in omnes officij hujus partes
animant, siquidem vita exemplaris & utilis Sacramento-
rum administratio, & Concionum, Catecheseos, reliqua-
rumque functionum Parochialium recta institutio in con-
versando ferè consistunt, & præterea salus proximi ob fa-
miliarem agendi modum *suavius*, & ob occasionem eli-
gendi materiam loqui accommodatam, gratamque illis,
cum quibus agitur, eamque per frequentiore repetitione
inculcandi *efficacius*; & tandem ob faciliorem acces-
sum, ac occasionem liberiùs ac sine rubore loquendi *faci-*
lius procuratur. Unde meritò Zelosi Sacerdotes eadem ve-
re præcipuo ad munus suum ritè obeundum instrumento
sunt uti.

S. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis passim vadens
ad diversa Monasteria Monachorum, Canonicorum, San-
ctimonialium, nec non ad curias quorumcunque Nobilium,
propterea ratio ducebat, perveniens ubique lætissimè su-
scipiebatur. Similiter & ille solito more se cunctis jucun-
dum & affabilem exhibebat, morèque singulorum, in
quantum sine peccato poterat, in se suscipiebat, sicque fa-
miliaris illi dehinc Anglia facta est. Vita 21. April. apud
Hararum.

S. Vedastus Episcopus Atrebatensis omnes ad se venientes p[ro]p[ri]a
vitæ æternæ pascebat alimento, nec ullum in sua d[omi]no
bat angustia, sed piæ consolationis verbo reficiebat. Per
fos. Unde & à quamplurimis illustribus frequentat[ur], l[icet]
viris, ut illius sacratissimo alloquio, vel in critica
bet sollicitudinis susciperent consolationem, vel in
gione Ecclesiasticæ exercitationis puram ab eo ad
ritatem. Vita 6. Febr. apud Haræum.

S. Dominicus plurimum semper conversationi
hinc quando aliquem prædicatione movere, & con
non poterat, ad illius domum se conferebat, ibi que
quot dies morabatur, ut cum vitæ sanctioris excep
opportunitis & sua vibus colloquiis eundem emolli
opportunity & sua vibus colloquiis eundem emolli

S. Ignatius Lojola nihil ferè magis cordi habebat
etiam commendabat, quàm ut ad hominum benevolenti
divini obsequij gratiâ conciliandam imitarentur
qui omnibus fiebat omnia, ut omnes lucrifaceret
enim re æquè ac morum, studiorumque similitudine
bilique conversatione benevolentiam conciliari
devinci. Hist. Soc. l. 3. n. 48.

S. Franciscus Xaverius multum quidem concionibus
blicis, non minus tamen privata conversatione in
tendis maximè gravibus Peccatoribus efficiebat; hinc
dulò semper socios monebat, ut in congressibus & con
caverent, ne nimia quædam gravitas suspensionem
reverentiam exigentis arrogantia, sed potius faciem &
vultus, lætitiâque, & affabilitatem sermonis præ
hoc enim esse efficacissimum medium, quo animæ
soleant juxta illud Olee 11. *In funiculis Aia trahuntur
in vinculis caritatis.*

Alanus de Solminihac cum Proximo congregatus
in loquendo comitatem præferebat, verbis ejus
& benignitatis, quâ omnium sibi devinciebat animos
conditis, unde non pauci facti sunt, nunquam se cum
se, quin ad pietatem & devotionem exstimulati fuerunt
signemque consolationem perceperint; omnia quæ
verba sanctitatem spirabant, sermonesque inutiles &
lares tantam ipsi torturam afferebant, ut ipsomet

per eos confici & fatigari, quàm per quemvis alium
corporis vel animi laborem. Vita l. 3. c. 18.

Petrus Faber è Societate JESU dicebat, teste Orlandino
1.9. hist. Soc. interdum ad Populum, sed in congressu,
militarique colloquio vis major inerat; in hoc ille po-
nebat omnia, in hoc hærebat, in hoc morabatur. Hinc, ut
Auctor l. 3. n. 29. ait, indagabat omnes occasiones &
omnibus consulendi, &, quocunque ingrediebatur,
sermonis occasionem intenta mente captabat, ut,
quicquid ei jungeretur, quasi è salis tactu æternæ vitæ sapore
periret. Bellissimum quippe dicebat esse, & omnibus
salutem alienæ gerentibus proprium, relinquere in
domibus, quò divertunt, vestigium aliquod sancti-
tatis. Ubique colligendum, cum debitores sint omnibus,
ubique eos spectet DEUS, cujus ipsi Famuli & Admini-
stratores existunt.

Card. Robertus Bellarminus miram habebat gratiam in
conversando, maximè cum turbatis hominibus; hinc si ta-
ntum quempiamprehendisset, incipiebat cum eo humani-
ter, perinde ac decet cum ægro animo, agere, tum verò his
devincebat. Primò aures dabat patientes, naturam
festivè odorabatur; post ejus sensibus perspectis, ora-
tione dulci deliniebat; postremò ubi in animum ejus bene-
volentiam se dederat, salubribus consiliis pro re curabat, & re-
sistebat ab ægritudine, donec jam ad tranquilla redeun-
tem & freni patientem in partes virtutis flecteret, incita-
tione. Vita l. 2. c. 8.

Balthasar Alvarez ex eadem Societate judicabat, virtu-
tem manere exiguam, donec in agendo cum proximo pro-
cedatur; tunc enim caritatem, humilitatem, patientiam, &
generatam magnos sustinere ictus; prodesse autem nobis
illorum studia, & propensiones valdè à nostris
diversas, cum propter DEUM toleramus. Vita c. 7. Sic
autem volebat conversationem institui cum Proximo, ut ij,
cum quibus loquimur, ita mutentur, ut discentes perce-
nant peccata, dicantque; Verè Filij DEI sunt isti, habentq;
spiritum caelestem. Ibid. c. 8.

Jacobus Merlohorstius etsi difficulter ab oratione & le-
ctione spiritualium librorum abstrahi poterat, quando
tamen

tamen caritas conversationem cum Proximo promptissimus accedebat, & modò pacem inter conciliabat, modò tristes & afflictos melliflua labatur. Cuius doctis docta, non tamen vana, affectata, sed utilia miscebat colloquia, discendi cupidior; hinc cum nullis libentius, quam cum religiosis de rebus Asceticis loquebatur; quos si reprehendi enim verò ridere vultus, & cor gaudiis dilatarè, & incipiebat. Vita c. 22.

II. Audiant itaque Sacerdotes S. Jacobum hortantem c. 3. *Quis sapiens & disciplinatus ostendat ex bona conversatione operationem suam consuetudine sapientia;* ut dicere & ipse possit cum ad Philip. 3. se conversatum esse sine querela; & illud Sap. 8. *Intrans in domum meam, conquiescat illo; non enim habet amaritudinem conversatio eius; sed latissimam & gaudium.*

S. Ultimus.

De felici morte zelosorum Sacerdotum.

I. Si sententia illa S. Davidis Pharisæi *Professione Domini mors Sanctorum ejus,* in ullo alio, Sacerdotibus locum habet; de his enim verificabitur, quod Apoc. 14. dicitur: *Beati mortui, qui non moriuntur; amodo jam dicit spiritus, ut requiescant operibus suis; opera enim illorum sequuntur illos.* Ut ait S. Gregorius l. 10. mor. c. 21. dixit: *Ad vesperum fulgor Sacerdoti justo, quia in occasu suam cogitationem, atque ideo dictum: Timentis Dominum in extremis,* id quod non pauci Sacerdotes sunt expati-

S. Augustinus in gravescente morbo, quo supremam vitam quam sanctissimè perageret, communibus Ecclesiam sacramentis ad mortem fortiter, sanctèque vitam migraret, ne assidua ejus de rebus cælestibus cogitatione à quoquam præpediretur, omne à se amovit amicos

sequi, ita ut nullus eum adire posset, nisi cum Medici
 in inferrent, vel ciborum aliquid inferretur, reliquum
 tempus orationi ac rerum caelestium meditationi dabat: di-
 vinitus, neminem sine congruo noxarum dolore decede-
 re debere; quam ob causam ipse in adversa lectuli parte
 contra peccatorum horrorem, qui moribundos frequenter
 occupare solet, majoribus characteribus exaratos septem Psal-
 mos penitentiales appendi iusserat, quos saepius magna vi-
 gilymarum perlegebat. Denique verò à febris penitus op-
 pressus, interruptis ac morientibus vocibus Collegas suos
 à vita sanctimoniam cohortans, & Christum Servatorem,
 interemeratam Virginem, S. Stephanum, aliòsque Patro-
 nis invocans, astantibus ac pariter orantibus Fratribus in
 pace obdormivit. Vita 1.3. c. 64. & 62.

S. Ambrosius cum à Sacerdotibus quibusdam rogaretur,
 sibi vivendi à Domino peteret comitatum, respondit:
 non ita inter vos vixi, ut pudeat me vivere; nec timeo
 mori, quia bonum Dominum habemus. Sed & eodem tem-
 pore usque ad horam exitus expansis in crucem manibus
 oravit, ac tandem, ubi ab Honorato Ecclesiae Vercellensis
 obdormivisset, tertià vice caelitus admonito sacrum Domini
 Corpus accepit, animam in manus Creatoris tradidit. Vita
 6. Dec.

S. Nicolaus Episcopus instante morte suspiciens in ca-
 elum, cum Angelos sibi occurrentes intueretur, illo Psalmo:
In te Domine speravi: pronuntiato, ubi ad illa verba venit:
In manus tuas commendo spiritum meum: in caelestem Pa-
triam migravit. Vita 6. Dec.

S. Clarus Abbas appropinquante horà exitus sui Psalte-
 rum cum Fratribus decantare cepit, qui, cum ad illa ver-
 ba: *Omni spiritus laudet Dominum: venissent, cum luce
 color ineffabilis totam cellam replevit, sicque beata anima
 à carne soluta recessit. Vita 2. Jan.*

S. Bonitus Episcopus ingravescente morbo ad extrema de-
 ductus, caeleste viaticum sumpsit, signo Dominico se muni-
 vit, & fenestram cubiculi aperire jubens, oculos lacrymis
 madentes ad caelum erexit, & Psalmum morienti congruum
 recitans spiritum DEO reddidit. Vita 12. Jan. apud Ha-
 trem.

S. Seva-

S. Severus Episcopus Ravennatensis, cum diem obitus
ex divina revelatione cognovisset, die quodam SS.
Sacrificium offerens, transiit suum ex hoc Mundo
rima Sacramentorum cœlestium perceptione communi
convocatoque ad se totius Urbis Clero, & utriusque
populo, de integritate Catholicæ fidei, de fraternæ caritatis
& dulcissima animorum consensione servanda cogitavit
impertitâ illis benedictione, stolâ Sacerdotali indutus
vûsque sepulchrum ingrediens, non multo post factam
mam Creatori reddidit. Vita 1. Febr. apud eundem.

S. Nicolaus Tolentinas ex Ordine S. Augustini, cum
ante obitum Mensibus quâlibet nocte, ante præcedens
nas, voces Angelicas audivisset, & gravi infirmitate
vari advertisset, convocatos Fratres sic est allocutus
nihil mihi conscius sum, non tamen in hoc justificatus
Itaque si cuiquam ex vobis injuriam irrogavi, participatis
meis. Te verò, Pater Prior, obnixè rogo, ut
primùm legas mihi absolutionem omnium peccatorum,
& Matris Ecclesiæ Sacramenta mihi conferas.
Quæ cum profundissimis lacrymis lampisisset, iussit
En Dominus meus JESUS Christus suæ Matris & Nati
Augustino innicens dicit mihi: *Euge serve bone*
intra in gaudium Domini tui: ac mox subdens, iunctis
tuas, Domine, commendo spiritum meum; iunctis
manibus, & oculos ad Crucem elevans, iunctis
vultu animam efflavit. Vita 10. Sept.

S. Martinus Episcopus mortem sibi imminere præ-
stratum suum cinere & cilicio operuit, cumque rogatus
vilia saltem stramenta supponi suerit, respondit, non
Filij, Christianum aliter, quàm in cinere mori, & pro
vobis exemplum reliquit, ipse peccavi. Subinde
manibus in cælum semper intentus, cum moneret
pus lateris mutatione relevaret, sinite me, inquit,
Fratres, cælum potius respicere, quàm terram, ut
itinere iturus ad Dominum spiritus dirigatur. Quo-
tus, cum Diabolum propè assistentem vidisset, si-
nus dixit: quid hîc adstas, cruenta bestia? nihil in
nestè reperies, Abrahæ me sinus recipiet. Quâ in voce
tam animam exhalavit. Vita 11. Nov.

S. Laurentius Justinianus in agone circumstantibus dixit ;
 hinc cum lacrymis vestris , tempus lætitiæ est , non
 timor. Pudeat vos mortem timere , cum Dominus
 JESUS Christus, in cujus conspectu decumbo, propter
 in Cruce mori voluerit. Hunc diem semper ob oculos
 habere, tu scis, mi Domine JESU. Surius 8. Jun.

S. Thomas de Villanova, cum omnia bona, etiam Je-
 suum, in quo jacebat, pauperibus erogata audivisset, DEO
 gratias agens, nunc, aiebat, lætus ad agonem propero, nu-
 cum nudo, nihil habens, unde teneat, contra malignos
 spiritus fortiter luctaturus, statimque petiit, ut Sacramen-
 tum unctiois muniretur, missæque legeretur, sub
 Passionem secundum Joannem sibi prælegi jubebat, &
 ad illud attentissima mente audivit, donec augustissimum
 sacramentum elevabatur, tum enim mira humilitate illud
 contemplantis, & præ gaudio in lacrymas effusus Canticum.
 Domine, secundum verbum
 in pace : inchoavit, eoque finito subdens : *In ma-*
nu Domine, commendo Spiritum meum : requievit
in pace. In triumpho honor 1660 Monachij edito fol. 53.

Joannes Gerardinus de Societate JESU in agone dixit ;
 timeo mori, habens à Christo syngrapham ad cælum
 sigilli ejus sigillo munitam ; per sigillum autem hoc in-
 scribitur : *Amen, Amen.* Per syngrapham autem ver-
 ba : *qui reliquerit Patrem & Matrem &c.* Dein ad
 se conversus, ô M A R I A, inquit, tribularer certè ni-
 si, si nescirem tuum Parrocinium, quæso pia Mater,
 tuæ Patrona, dulcis Virgo, in hora mortis tuo præsidio
 precor, tu quasi terebinthus extende ramos, & me lassum
 suscipe. Denique animam propriam alloquens, ô anima mea,
 quæ jam hæc malè tractaris, jam pelleris, jam non no-
 tas, eo domicilium tuum jam quassatum, bases nutant,
 fundamenta diruuntur, parietes fiuntur, & per rimas &
 foras jam spiculis dolorum infirmitas te pellit ; quid i-
 teris, reditura cum virenti ramo olivæ. Annus Soc.
 Lithuan. 1606. Colleg. Pulrov.

Jacobus Merlohorstius triennio ante mortem tumbam si-
 bi

bi præparaverat, quam lecto impostam quotidie
plabatur, cui hoc dyticon inscripserat:

*Cum capulum cernis, cur non mortalia spernunt
Tali namque domo clauditur omnis homo.*

Testamentum pridem scripserat, quod annu-
vebat, & vel confirmabat, vel mutabat, hæredibus
pauperibus nominatis, funeris etiam omnem rationem
signarat, & privatam semper decreverat, abique
sumptibus, qui mortuo non prodessent, & pauperibus
cessaria subsidia decerperent, eique solos cum Sa-
sentes esse quadraginta pauperes iusserat, qui nocte
delato in templum funere vacarent precibus, dicere-
lias, animam DEO commendarent. Cum fatum
imminere persentisceret, cum tenero pietatis sensu
heroicos virtutum actus Sacramenta pœnitentiæ, E-
stis, & unctionis suscepit, à præsentibus, & absentibus
niam offensarum demissè petiit, caput 12. l. 2. ex
imitatione Christi prælegi sibi petiit, desiderium
Patriæ per varios Psalmos excitavit, & crucifixi
vulnera dulcissimè disuaviatus, millies & millies,
dulcissime JESU, laudabo te, JESU miserere mei.
MARIA, inter quæ verba sæpius repetita, placide
vit. Vita. l. c. 38. & 37.

Georgius Hippus è Societate JESU, cum videtur
morbo ipsius commotum, & quærentem, num aliquod
opus esset? quid, respondit, quid opus esse poterit
paulò post DEUM habituro? quid mœstitioni præter
gratularis potiùs præstolanti tantum bonum? An-
f. 114.

II. Quidni ergo exclamet Sacerdos quilibet,
cum Balaam num. 23. *Moriatur anima mea mor-
rum, & stant novissima mea horum similia: verum
mors iustorum, ut rectè S. Gregorius super c. 18. Mar-
bonis est in adiutorium, malis in testimonium, ut
versi sine excusatione pereant, unde electi excep-
piunt, ut vivant. Sic enim & de ipsis cum ven-
poterit: Pretiosa in conspectu Domini mors
Sacerdotum; pretiosa planè, ut S. Bernardus in ep-*

